

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Katarzyna Nowakowska – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Beata Karlińska –Dyrektor Departamentu Pomocy Społecznej, Anna Bielawska Jutrzenka – Zastępca Dyrektora Departamentu Pomocy Społecznej tel. 538 117 280, e-mail: sekretariat.dps@mrpips.gov.pl	Data sporządzenia 26.03.2026 Źródło: Inicjatywa własna Nr w wykazie prac: UD315
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem projektu ustawy jest wdrożenie pierwszego etapu reformy systemu pomocy społecznej, ukierunkowanego na zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych, poprawę efektywności działań pomocowych oraz zapewnienie skuteczniejszych i lepiej skoordynowanych form wsparcia dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Projekt stanowi odpowiedź na liczne postulaty zgłaszane przez szereg lat przez stronę społeczną (w tym różne grupy społeczne, w szczególności: osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, osoby w kryzysie bezdomności, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, czy osoby opuszczające pieczę zastępczą), przedstawiciele samorządów wszystkich szczebli oraz pracowników socjalnych i przedstawiciele innych zawodów pomocowych. Proponowane rozwiązania uwzględniają również wnioski zawarte m.in. w raportach Najwyższej Izby Kontroli, wystąpieniach generalnych i stanowiskach Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka.

Bezpośrednią przyczyną podjęcia prac legislacyjnych jest konieczność dostosowania przepisów ustawy o pomocy społecznej do aktualnych wyzwań społecznych, w tym potrzeb wynikających z procesu deinstytucjonalizacji, rozwoju mieszkalnictwa wspomagane go i środowiskowych form wsparcia, poprawy warunków organizacyjnych funkcjonowania systemu oraz konieczności zapewnienia skutecznego monitorowania jakości usług świadczonych na rzecz osób korzystających z pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.), celem systemu pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie. Do zadań pomocy społecznej należy nie tylko udzielanie przewidzianych ustawą świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Istotną formą wsparcia jest również praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Dotychczasowe przepisy, pomimo licznych nowelizacji, nie zapewniają pełnej realizacji tego celu w warunkach zmieniającej się rzeczywistości demograficznej, społecznej i ekonomicznej.

Potrzeba podjęcia kompleksowych działań naprawczych została zidentyfikowana w toku prac Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej, powołanego zarządzeniem nr 24 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2024 r., zwany dalej „Zespołem”. Zespół, złożony z ekspertów, praktyków oraz przedstawicieli środowisk samorządowych, naukowych oraz różnych grup społecznych, przeprowadził analizy funkcjonujących rozwiązań prawnych i organizacyjnych, wskazując na szereg nieefektywności i luk systemowych, na które dotychczas nie udało się znaleźć adekwatnych rozwiązań. Do zadań Zespołu należało dokonanie analizy i oceny skuteczności i adekwatności istniejących rozwiązań w ramach systemu pomocy społecznej w Polsce, w tym w zakresie wdrażania deinstytucjonalizacji, dostępności świadczeń, usług i innych form wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej, sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej, jak również opracowanie propozycji rozwiązań systemowych i prawnych reformujących system pomocy społecznej, który przyczyni się do zwiększenia działań pomocowych. W ramach Zespołu zostały powołane grupy robocze, które zajęły się takimi obszarami jak system świadczeń, mieszkalnictwo, rozwój usług społecznych, wsparcie kadr w systemie pomocy społecznej, instytucje świadczące usługi

całodobowe czy przepisy horyzontalne.

Wśród rozległego pakietu propozycji zmian do ustawy o pomocy społecznej, wypracowanych w ścisłej współpracy z Zespołem, jak również będących odpowiedzią na publicznie zgłaszane kwestie dotyczące systemu pomocy społecznej, znajdują się wskazane poniżej zmiany.

1) wzmocnienie, dookreślenie charakteru oraz zwiększenie stabilności realizacji mieszkalnictwa wspomaganego, tak, aby m.in. mogło ono stanowić realną alternatywę dla pobytu w instytucjach całodobowych.

Obecnie mieszkalnictwo treningowe i wspomagane nie posiada w systemie pomocy społecznej dostatecznie precyzyjnie określonego charakteru i ram prawnych, co skutkuje jego ograniczoną stabilnością oraz brakiem jednolitych standardów organizacyjnych i finansowych. W praktyce oznacza to, że rozwój tej formy wsparcia zależy w dużej mierze od lokalnych decyzji organizacyjnych i dostępnych środków zewnętrznych, w tym projektowych, a nie od systemowych gwarancji. W efekcie mieszkalnictwo treningowe i wspomagane ma charakter rozproszony, nierównomiernie dostępny w skali kraju i nierzadko nietrwały. Tymczasem potrzeby społeczne jednoznacznie wskazują na konieczność wzmacniania form środowiskowych, które mogą stanowić realną alternatywę wobec pobytu w placówkach całodobowej opieki. Wysoka liczba osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób w kryzysie bezdomności wymaga rozwiązań pozwalających na możliwie samodzielne funkcjonowanie przy zachowaniu odpowiedniego wsparcia. Brak stabilnych ram prawnych i finansowych powoduje, że mieszkalnictwo treningowe i wspomagane nie spełnia jeszcze swojej roli systemowej, pozostając w dużej mierze inicjatywą pilotażową lub zależną od krótkotrwałego finansowania. Proponowane zmiany zmierzają do wyraźnego wzmocnienia pozycji mieszkalnictwa treningowego i wspomagane w systemie pomocy społecznej, określenia jego charakteru i zapewnienia większej stabilności realizacji. Pozwoli to na rozwój tej formy wsparcia jako alternatywy wobec pobytu w instytucjach całodobowych, zgodnie z europejskimi trendami deinstytucjonalizacji i krajowymi dokumentami strategicznymi;

2) wprowadzenie do ustawy kluczowych dla właściwej realizacji usług społecznych definicji, w szczególności: deinstytucjonalizacji, streetworkingu, kręgów wsparcia, wraz z określeniem ich roli.

Obowiązująca ustawa o pomocy społecznej nie zawiera definicji szeregu pojęć, które w praktyce są kluczowe dla właściwej realizacji nowoczesnych usług społecznych. Brak jednoznacznych, ustawowych definicji prowadzi do niejednolitego rozumienia i stosowania pojęć w praktyce, co skutkuje rozbieżnościami organizacyjnymi, trudnościami w planowaniu i ewaluacji usług, a także ogranicza możliwość stabilnego finansowania określonych form wsparcia. Dotyczy to w szczególności takich pojęć jak deinstytucjonalizacja, streetworking czy kręgi wsparcia. Są to kategorie powszechnie używane w dokumentach strategicznych i praktyce usługowej, jednak ich brak w ustawie powoduje, że nie mają one jasnego umocowania prawnego ani jasno określonej roli w systemie. W konsekwencji pojawia się problem: część samorządów i instytucji traktuje te rozwiązania jedynie jako inicjatywy dodatkowe lub projektowe, a nie jako element spójnej polityki społecznej.

Tymczasem zarówno deinstytucjonalizacja, jak i rozwój streetworkingu czy kręgów wsparcia są niezbędne, by skutecznie odpowiadać na potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób w kryzysie bezdomności. Jasne określenie tych pojęć w ustawie i przypisanie im roli systemowej pozwoli na: zapewnienie jednolitości rozumienia i stosowania terminów w całym kraju, wzmocnienie pozycji tych rozwiązań w praktyce, umożliwienie tworzenia stabilnych mechanizmów finansowania, ułatwienie monitorowania i ewaluacji działań. Proponowana zmiana odpowiada także na zobowiązania wynikające z procesów deinstytucjonalizacji w Unii Europejskiej i wpisuje się w kierunki polityki społecznej państwa, które kładą nacisk na rozwój usług środowiskowych, bliskich człowiekowi i wspierających jego samodzielność. Realizacja kręgów przyczyni się do rozbudowy systemu wysokiej jakości wsparcia osób w środowisku. Kręgi wsparcia są formą włączenia społecznego, dającą szansę na uczestnictwo w życiu społecznym i budowanie więzi. Rozwiązanie jest zgodne z Kartą Praw Podstawowych oraz Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, a jego realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji osób potrzebujących wsparcia, w tym OzN, poprzez umożliwienie im rzeczywistego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności na równi z innymi osobami.

3) uporządkowanie przepisów dotyczących tworzenia dokumentów strategicznych, w tym planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Aktualnie przepisy dotyczące tworzenia dokumentów strategicznych w obszarze pomocy społecznej i usług społecznych są rozproszone, częściowo niespójne i często nie odpowiadają współczesnym wyzwaniom. Brakuje jednolitego,

systemowego podejścia do planowania rozwoju usług społecznych, w tym procesów deinstytucjonalizacji. W efekcie samorządy i inne podmioty odpowiedzialne za tworzenie dokumentów strategicznych stosują odmienne rozwiązania, a jakość i zakres tych dokumentów są nierównomierne. Konsekwencją jest ograniczona skuteczność planowania i koordynacji działań. Dokumenty strategiczne bywają formalnością niepowiązaną z realnymi potrzebami mieszkańców, a plany deinstytucjonalizacji nie zawsze są powiązane z planami rozwoju usług społecznych. Brak jasnych wymogów ustawowych utrudnia również monitorowanie i ocenę efektywności podejmowanych działań na poziomie krajowym i lokalnym. Proponowane zmiany w ustawie mają na celu uporządkowanie przepisów w tym zakresie poprzez: wskazanie katalogu dokumentów strategicznych niezbędnych do planowania rozwoju usług społecznych, określenie ich relacji, hierarchii i wzajemnej spójności, wskazanie minimalnych elementów, które powinny zostać uwzględnione w planach rozwoju usług i planach deinstytucjonalizacji, zapewnienie większej przejrzystości i porównywalności działań pomiędzy samorządami. Wprowadzenie jednolitych ram prawnych dla dokumentów strategicznych pozwoli na bardziej efektywne i przewidywalne planowanie usług, ułatwi koordynację działań oraz wzmocni spójność polityki społecznej w skali kraju. W perspektywie średnio- i długookresowej zwiększy to efektywność wykorzystania środków publicznych oraz poprawi dostępność usług społecznych odpowiadających na realne potrzeby obywateli;

4) przepisy poprawiające sytuację pracowników pomocy społecznej, m. in. w zakresie terminu udzielania podwyżek dla pracowników socjalnych w jakim podwyżka wynagrodzenia po jego uzyskaniu powinna zostać przyznana, dostępu do superwizji czy szkoleń w zakresie ochrony osobistej.

System pomocy społecznej opiera się na pracy wysoko obciążonej kadry – pracowników socjalnych, opiekunów, asystentów, koordynatorów usług oraz innych specjalistów. Aktualne przepisy nie zapewniają jednak odpowiednich warunków pracy, co skutkuje narastającymi trudnościami kadrowymi, wysoką rotacją oraz problemami z pozyskiwaniem nowych osób do zawodu. Szczególnie dotkliwie odczuwalne są trzy obszary:

- ❑ Podwyżki wynagrodzeń – obecne przepisy powodują opóźnienia w przyznawaniu podwyżek, a mechanizm ich realizacji nie zawsze jest przewidywalny. Pracownicy często długo oczekują na realne przełożenie decyzji płacowych na swoje pensje, co obniża ich motywację i stabilność finansową.
- ❑ Superwizja – mimo że jest ona narzędziem wspierającym profesjonalizację i higienę psychiczną pracowników socjalnych, dostęp do niej jest w praktyce bardzo ograniczony. Brak ustawowego zagwarantowania powszechnego i regularnego dostępu powoduje, że superwizja funkcjonuje jedynie punktowo, w zależności od decyzji i możliwości finansowych danej jednostki. To z kolei przyczynia się do narastania wypalenia zawodowego i spadku jakości świadczonej pomocy.
- ❑ Szkolenia z zakresu ochrony osobistej – pracownicy pomocy społecznej często pracują w środowiskach wysokiego ryzyka (wizyty domowe, kontakty z osobami agresywnymi, w kryzysie uzależnienia lub zdrowia psychicznego). Brak systemowych rozwiązań w zakresie szkoleń z ochrony osobistej naraża ich bezpieczeństwo i ogranicza skuteczność działań. Brak kompleksowych regulacji w powyższych obszarach ma wymierne skutki: zwiększa rotację kadr, pogłębia niedobory pracowników, osłabia stabilność i ciągłość udzielanej pomocy, a także negatywnie wpływa na jakość świadczonych usług. Proponowane zmiany ustawowe mają na celu poprawę sytuacji pracowników pomocy społecznej poprzez: zapewnienie terminowego i przewidywalnego udzielania podwyżek wynagrodzeń, zagwarantowanie powszechnego dostępu do superwizji, wprowadzenie obowiązku systematycznych szkoleń z zakresu ochrony osobistej. Wzmocnienie warunków pracy kadry pomocy społecznej przełoży się bezpośrednio na poprawę jakości świadczonych usług, stabilność systemu i bezpieczeństwo osób korzystających ze wsparcia;

5) przepisy zwiększające bezpieczeństwo osób mieszkających w domach pomocy społecznych – m.in. przez poszerzenie zakresu kontroli przeprowadzanej przez wojewodów o obszar przestrzegania praw człowieka i jakości świadczonych usług.

Domy pomocy społecznej, zwane dalej „DPS” pełnią kluczową rolę w systemie wsparcia, zapewniając opiekę osobom starszym, przewlekle chorym, osobom z niepełnosprawnościami czy w kryzysach wymagających całodobowego wsparcia. Obecne przepisy przewidują nadzór wojewodów nad funkcjonowaniem DPS, jednak zakres kontroli skupia się głównie na spełnianiu wymogów formalno-prawnych i organizacyjnych. Brakuje natomiast jednoznacznego umocowania ustawowego do badania jakości świadczonych usług oraz przestrzegania praw człowieka w codziennej praktyce placówek. W praktyce oznacza to, że nawet w sytuacjach, w których formalne standardy są spełnione, może dochodzić do naruszeń praw mieszkańców, ograniczania ich podmiotowości czy braku należytej troski o jakość życia. Tego rodzaju sytuacje są szczególnie niebezpieczne, ponieważ dotyczą osób w wysokim stopniu zależnych od instytucji i narażonych

na ryzyko naruszenia godności, prywatności czy prawa do samostanowienia. Brak wyraźnych podstaw prawnych do kontroli jakości i praw człowieka utrudnia organom nadzoru reagowanie na sygnały dotyczące nadużyć czy zaniedbań. Tym samym system kontroli w obecnym kształcie nie zapewnia pełnej ochrony mieszkańców DPS, co negatywnie wpływa na zaufanie społeczne do instytucji i zwiększa ryzyko utrzymywania praktyk niezgodnych z nowoczesnym podejściem do opieki. Proponowane zmiany przewidują poszerzenie zakresu kontroli sprawowanych przez wojewodów o ocenę przestrzegania praw człowieka i jakości świadczonych usług. Rozwiązanie to pozwoli na: skuteczniejsze monitorowanie rzeczywistych warunków życia mieszkańców, zwiększenie ochrony ich godności i podmiotowości, podniesienie jakości i standaryzacji opieki, wzmocnienie systemu reagowania na naruszenia. Dzięki temu DPS-y staną się bezpieczniejszym i bardziej przyjaznym środowiskiem życia, odpowiadającym na potrzeby osób, które z racji wieku, choroby czy niepełnosprawności wymagają całodobowej opieki;

6) poszerzenie katalogu osób zobowiązanych do płatności za pobyt osób bliskich w domu pomocy społecznej o osoby, które zostały obdarowane nieruchomością w zamian za opiekę (m.in. umowa dożywocia). Obowiązujące przepisy ustawy o pomocy społecznej przewidują katalog osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za pobyt osób bliskich w domu pomocy społecznej (m.in. małżonkowie, zstępni, wstępni). Katalog ten nie obejmuje jednak osób, które w przeszłości otrzymały od podopiecznego nieruchomość lub inne znaczne mienie w zamian za zobowiązanie do zapewnienia mu opieki. Typowym przykładem jest umowa dożywocia lub umowa darowizny z ustanowieniem obowiązku opieki. W praktyce prowadzi to do poważnych dysfunkcji. Osoba, która przekazała swój majątek w zamian za opiekę, trafia do DPS, ponieważ obdarowany nie wywiązał się ze zobowiązań. Koszty jej pobytu pokrywane są w pierwszej kolejności ze środków publicznych (gminy i budżetu państwa), mimo że w sensie ekonomicznym to obdarowany odniósł realną korzyść. Aktualny stan prawny sprzyja więc nadużyciom – część osób przyjmuje majątek, nie zapewnia należytej opieki, a odpowiedzialność finansowa spada na instytucje publiczne.

Skutkuje to nie tylko obciążeniem budżetów gmin i państwa, ale również poczuciem niesprawiedliwości społecznej, ponieważ koszty prywatnych umów przerzucane są na ogół podatników. Brak regulacji w tym zakresie prowadzi do wzrostu liczby spraw spornych i konieczności kierowania osób starszych do sądu, aby dochodziły swoich praw, co dodatkowo je obciąża psychicznie i wydłuża procedury. Proponowane zmiany przewidują poszerzenie katalogu osób zobowiązanych do partycypacji w kosztach pobytu w DPS o osoby, które zostały obdarowane nieruchomością lub innym znacznym mieniem w zamian za zobowiązanie się do opieki nad seniorem. Rozwiązanie to: uszczelnia system finansowania pobytu w DPS, przeciwdziała patologiom polegającym na unikaniu opieki mimo otrzymania majątku, wzmacnia odpowiedzialność obdarowanych za przyjęte zobowiązania, zwiększa poczucie sprawiedliwości społecznej i racjonalność wydatkowania środków publicznych. Dzięki tej zmianie obciążenie finansowe systemu pomocy społecznej zostanie zmniejszone, a jednocześnie wzmocniona zostanie ochrona interesów osób starszych i zależnych, które przekazały swój majątek w zamian za zapewnienie im opieki;

7) podstawy prawne dla stworzenia spójnego systemu wymiany niezbędnych informacji w zakresie pomocy społecznej, umożliwiających m.in. skuteczniejszą koordynację wsparcia pomiędzy podmiotami publicznymi, i ostatecznie lepiej dopasowane wsparcie dla odbiorców usług.

Aktualny system prawny nie zapewnia spójnych i wystarczających podstaw dla skutecznej wymiany informacji pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej. Obecnie dane o osobach korzystających z usług gromadzone są w wielu miejscach – w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w ochronie zdrowia, w systemie edukacji czy w instytucjach rynku pracy – jednak ich wymiana jest ograniczona przepisami o ochronie danych osobowych oraz brakiem jasno określonych mechanizmów współdziałania. Skutkuje to szeregiem problemów praktycznych: fragmentarycznym obrazem sytuacji podopiecznego, powielaniem działań (np. wielokrotne wywiady środowiskowe), wydłużeniem czasu reakcji w sytuacjach kryzysowych, trudnościami w budowaniu kompleksowych planów wsparcia, obejmujących różne obszary życia, niską efektywnością koordynacji działań między instytucjami publicznymi. Brak spójnego systemu wymiany informacji powoduje również, że wsparcie oferowane odbiorcom usług jest często niedopasowane do ich realnych potrzeb, co obniża jego skuteczność i generuje wyższe koszty systemowe. Proponowane zmiany ustawowe mają stworzyć podstawy prawne do funkcjonowania spójnego systemu wymiany informacji w obszarze pomocy społecznej. System ten pozwoli na: bezpieczne i zgodne z przepisami o ochronie danych osobowych przekazywanie niezbędnych informacji, usprawnienie koordynacji działań między podmiotami publicznymi, ograniczenie dublowania procedur i poprawę efektywności wykorzystania zasobów, zapewnienie lepszego dopasowania usług do indywidualnych potrzeb odbiorców. Rozwiązanie to odpowiada na wyzwania związane z rosnącą złożonością problemów społecznych, wymagających podejścia międzysektorowego i wieloinstytucjonalnego. Jednocześnie wpisuje

się w kierunku cyfryzacji administracji publicznej i budowy nowoczesnego państwa usługowego, które oferuje wsparcie w sposób szybki, skoordynowany i przyjazny dla obywatela;

8) uproszczenie wybranych procedur oraz likwidację barier w dostępie do świadczeń.

Obecnie część procedur w systemie pomocy społecznej jest nadmiernie skomplikowana i rozproszona w wielu aktach prawnych. W praktyce prowadzi to do: wydłużonego czasu oczekiwania na przyznanie świadczeń, trudności dla beneficjentów w zrozumieniu wymogów formalnych, powielania dokumentacji i formalności między instytucjami, ograniczonego dostępu do świadczeń dla osób w najbardziej krytycznych sytuacjach życiowych, w tym osób starszych, niepełnosprawnych czy w kryzysie bezdomności. Skutkiem jest obniżenie efektywności systemu, spadek satysfakcji beneficjentów oraz ryzyko wykluczenia osób, które nie są w stanie samodzielnie poruszać się w skomplikowanych procedurach. W niektórych przypadkach bariery formalne prowadzą też do nieuzasadnionego korzystania z droższych form wsparcia, np. instytucjonalnych, zamiast usług środowiskowych, które mogłyby lepiej odpowiadać potrzebom odbiorcy. Proponowane zmiany mają na celu uproszczenie wybranych procedur (m.in. ograniczenie przeprowadzania wywiadów środowiskowych) i likwidację barier w dostępie do świadczeń, co pozwoli na: szybsze i łatwiejsze przyznawanie świadczeń osobom uprawnionym, zmniejszenie biurokracji i obciążenia pracowników pomocy społecznej, zwiększenie dostępności usług dla najbardziej potrzebujących, lepsze dopasowanie form wsparcia do realnych potrzeb beneficjentów. Dzięki temu system stanie się bardziej przyjazny dla obywatela, efektywny i odporny na niedostępność usług wynikającą z formalnych przeszkód, a także lepiej odpowiadający zasadzie „pomoc bliżej człowieka” oraz współczesnym standardom usług społecznych.

Rozwiązania zostały wypracowywane wspólnie ze stroną społeczną oraz samorządową i już obecnie podlegają prekonsultacjom z różnymi grupami społecznymi oraz z samorządami, tak aby zapewnić ich jak najbardziej optymalne brzmienie.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw proponuje się szeroki pakiet zmian o charakterze zarówno porządkującym i rozwijającym obecne formy wsparcia i przepisy, jak i wdrażającym nowe rozwiązania. W efekcie proponowane zmiany obejmują większość z aktualnych rozdziałów ustawy i są niezbędne, aby móc efektywniej realizować nowoczesną pomoc społeczną, uwzględniając nowe wyzwania oraz zmieniające się oczekiwania społeczne.

Wśród licznych obszarów zmian zaproponowanych w ramach projektu ustawy znajdują się w szczególności:

1. Definicje i spójność terminologiczna (art. 1 pkt 2)

Projekt ustawy przewiduje doprecyzowanie zasad współpracy organów administracji rządowej i samorządowej z podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej. Proponuje się wprowadzenie zasady wzajemnego informowania się o potrzebach osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz o udzielonej im pomocy co będzie służyć wzmocnieniu koordynacji działań pomocowych. Projektowana regulacja sprzyja zwiększeniu efektywności systemu pomocy społecznej oraz lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów, przy zachowaniu zasady partnerstwa pomiędzy współpracującymi podmiotami.

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie nowych definicji ustawowych takich jak definicja:

1) deinstytucjonalizacji - pojęcie, które jest powszechnie stosowane w praktyce polityki społecznej, dokumentach strategicznych oraz programach finansowanych ze środków krajowych i unijnych, lecz dotychczas nie było zdefiniowane w żadnym akcie prawnym rangi ustawowej. Wprowadzenie definicji ma na celu zapewnienie jednolitego rozumienia tego procesu jako rozwoju usług społecznych świadczonych na poziomie rodziny i społeczności lokalnej, w tym usług o charakterze profilaktycznym, których celem jest stopniowe zastępowanie opieki instytucjonalnej wsparciem środowiskowym. Zmiana ta wzmacnia spójność systemową i stanowi punkt odniesienia dla dalszych regulacji dotyczących organizacji i finansowania usług społecznych;

2) osoby w kryzysie bezdomności - zmiana definicji osoby bezdomnej na osobę w kryzysie bezdomności ma charakter zarówno porządkujący, jak i merytoryczny. Nowa definicja odzwierciedla współczesne podejście do problemu bezdomności jako zjawiska dynamicznego i procesowego, a nie trwałego statusu osoby. Projektowana definicja obejmuje nie tylko osoby niezamieszkujące w lokalu mieszkalnym, lecz także osoby

formalnie zameldowane w lokalach nienadających się do trwałego zamieszkania oraz osoby korzystające z form wsparcia mieszkaniowego w procesie wychodzenia z kryzysu bezdomności, w tym z mieszkań treningowych i innych form wsparcia realizowanych w lokalach mieszkalnych. Zmiana ta umożliwi objęcie wsparciem szerszego kręgu osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym oraz eliminuje bariery interpretacyjne w dostępie do pomocy;

3) osoby wymagającej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu – dodanie przedmiotowej definicji wypełnia istotną lukę pojęciową w systemie pomocy społecznej. Dotychczas ustawa posługiwała się pojęciami odnoszącymi się do wieku, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, bez jednoznacznego określenia funkcjonalnych potrzeb osoby. Nowa definicja pozwala na identyfikację osób wymagających wsparcia lub opieki z uwagi na ograniczoną zdolność do samodzielnego wykonywania podstawowych czynności życia codziennego, co ma kluczowe znaczenie dla rozwoju usług środowiskowych, opiekuńczych i wspierających, w szczególności w kontekście zmian demograficznych i starzenia się społeczeństwa;

4) pracy socjalnej - zmiana definicji pracy socjalnej ma na celu jej dostosowanie do współczesnego charakteru wykonywanych zadań realizowanych przez pracowników socjalnych. Nowa definicja podkreśla interdyscyplinarny charakter pracy socjalnej, jej wymiar profilaktyczny oraz rolę w reagowaniu na złożone problemy społeczne wynikające z aktualnych uwarunkowań demograficznych i społecznych. Zmiana ta wzmacnia rangę pracy socjalnej jako kluczowego elementu systemu pomocy społecznej i lepiej oddaje jej rzeczywistą funkcję w organizowaniu i koordynowaniu wsparcia.

5) kręgów wsparcia - wprowadzenie definicji kręgu wsparcia porządkuje pojęcie stosowane w praktyce działań środowiskowych i usług społecznych. Definicja ta określa krąg wsparcia jako formę organizowania i udzielania wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, opartą na tworzeniu i utrzymywaniu sieci osób udzielających wsparcia

6) streetworkingu - dodanie definicji streetworkingu odpowiada na potrzebę ujęcia w ustawie form wsparcia realizowanych poza siedzibami instytucji pomocy społecznej. Streetworking jest formą pracy socjalnej i usługą społeczną skierowaną do osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym osób doświadczających bezdomności, wykluczenia społecznego lub zagrożonych marginalizacją. Wprowadzenie definicji porządkuje status streetworkingu w systemie pomocy społecznej oraz wzmacnia podstawy prawne do jego stosowania jako skutecznej formy docierania do osób, które nie korzystają z tradycyjnych form wsparcia.

2. Strategiczne planowanie, zarządzanie i koordynacja usług społecznych (art. 1 pkt 7, 8, 9 lit. a, 10 lit. a, 11, 44, 47)

Uporządkowanie zasad opracowywania strategii polityki społecznej oraz lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji, wraz z jednoznacznym określeniem ról ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie i regionalnych ośrodków polityki społecznej w ich realizacji co zostanie wdrożone przez zmianę nazwy i charakteru opracowywanych strategii na szczeblu samorządowym przez wprowadzenie strategii polityki społecznej.

Strategia ta będzie określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 26), oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2025 r. poz. 1338), zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie. Przy czym samorządowe strategie polityki społecznej będą realizowane przez odpowiednio gminny powiatowy i wojewódzki plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji i obejmować będą kwestie usług społecznych, w tym proces ich deinstytucjonalizacji oraz sposób realizacji tych usług, w szczególności tryby ich zlecania, harmonogram realizacji poszczególnych działań oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Uzasadnieniem powyższego jest fakt, iż dotychczasowy dokument – strategia rozwiązywania problemów społecznych – w wielu jednostkach samorządu terytorialnego ma charakter formalny i nie odzwierciedla rzeczywistego kierunku rozwoju usług społecznych. Jednocześnie w praktyce samorządy opracowują lokalne plany deinstytucjonalizacji, wynikające z wymogów programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej, które jednak nie posiadają umocowania w obowiązujących przepisach prawa.

2. Uporządkowanie i rozwój mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego (art. 1 pkt 12 lit. b, pkt 17 lit. a, pkt 25)

Uporządkowanie i rozwój rozwiązań w zakresie mieszkań wspomaganych i treningowych, w tym dokonanie szerokich zmian regulacji dotyczących ich funkcjonowania. Proponowane zmiany mają na celu wzmocnienie roli wsparcia mieszkaniowego jako jednej z kluczowych form pomocy środowiskowej oraz istotnego narzędzia procesu deinstytucjonalizacji, polegającego na odchodzeniu od opieki instytucjonalnej na rzecz wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym.

W pierwszej kolejności projekt przewiduje uproszczenie katalogu osób, którym będzie przysługiwać prawo do korzystania ze wsparcia w mieszkaniach treningowych i wspomaganych poprzez jednoznaczne wskazanie możliwości objęcia tym wsparciem osobie pełnoletnie, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę lub bezdomność potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z jednoczesnym umożliwieniem korzystania z tego rodzaju wsparcia również osobom wymagających całodobowej opieki, jeżeli charakter wsparcia możliwy jest do zapewnienia w warunkach środowiskowych. Rozwiązanie to umożliwia bardziej elastyczne i indywidualnie dostosowane formy pomocy oraz ogranicza konieczność kierowania osób do placówek całodobowych.

Projekt doprecyzowuje również katalog podmiotów uprawnionych do prowadzenia mieszkań treningowych i wspomaganych przez wyraźne wskazanie organizacji pozarządowych oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Rozszerzenie katalogu podmiotów realizujących wsparcie ma na celu zwiększenie dostępności mieszkań wspomaganych, wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy oraz rozwój partnerskiego modelu realizacji usług społecznych.

Tym samym zaproponowano również wprowadzenie jednoznacznego obowiązku sprawowania nadzoru nad jakością usług świadczonych w mieszkaniach treningowych i wspomaganych prowadzonych przez podmioty niepubliczne, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy. Rozwiązanie to zapewnia jednolite stosowanie standardów jakości, niezależnie od formy organizacyjnej podmiotu realizującego usługę, oraz wzmacnia ochronę osób korzystających z tej formy wsparcia, która odgrywa kluczową rolę w procesie deinstytucjonalizacji.

Jednocześnie wprowadzono możliwość tworzenia zespołów mieszkań treningowych i wspomaganych, co pozwoli na bardziej efektywne organizowanie wsparcia, racjonalizację kosztów oraz zapewnienie spójnego systemu pracy z osobą korzystającą ze wsparcia.

Projektowana regulacja wprowadza rozróżnienie charakteru mieszkań treningowych i wspomaganych poprzez wskazanie, że mieszkania treningowe mają charakter krótkoterminowy i służą przygotowaniu osoby do samodzielnego funkcjonowania, natomiast mieszkania wspomagane stanowią formę wsparcia długoterminowego, przyznawanego co do zasady na czas nieokreślony. Rozwiązanie to porządkuje system wsparcia mieszkaniowego oraz umożliwia dostosowanie form pomocy do stopnia samodzielności i potrzeb osób korzystających ze wsparcia.

Projekt wprowadza również rozróżnienie funkcji mieszkaniowych poprzez wskazanie, że pobyt w mieszkaniu treningowym nie zaspokaja potrzeb mieszkaniowych.

Proponuje się wprowadzenie jasnej regulacji dotyczącej przyznawania wsparcia w mieszkaniach treningowych i wspomaganych przez wskazanie, iż udzielenie wsparcia w mieszkaniu treningowym następuje na podstawie decyzji, która jest poprzedzana zawarciem umowy o umieszczeniu w mieszkaniu treningowym w miejsce dotychczasowego kontraktu mieszkaniowego, natomiast przyznanie wsparcia w mieszkaniu wspomaganim następuje w drodze decyzji administracyjnej i zawarcia umowy najmu, co zapewnia pewność prawną i przejrzystość procedur.

W celu zwiększenia elastyczności organizacji wsparcia wprowadzono możliwość korzystania z mieszkań treningowych i wspomaganych prowadzonych przez organizacje pozarządowe poza systemem pomocy społecznej zarówno na podstawie umów cywilnoprawnych, jak i umów najmu. Rozwiązanie to sprzyja uproszczeniu procedur oraz dostosowaniu form wsparcia do charakteru usług środowiskowych.

Dodatkowo projekt przewiduje integrację rejestru mieszkań treningowych i wspomaganych prowadzonego przez wojewodę poprzez objęcie nim zarówno mieszkań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie, jak również mieszkań prowadzonych przez organizacje pozarządowe poza systemem zlecania zadań publicznych. Rozwiązanie to zwiększy przejrzystość systemu wsparcia

mieszkaniowego oraz ułatwi dostęp do informacji o dostępnych formach wsparcia.

Projektowane zmiany przyczyniają się do rozwoju usług środowiskowych, zwiększenia dostępności wsparcia mieszkaniowego oraz budowania spójnego systemu wsparcia osób wymagających pomocy, zgodnie z kierunkami polityki społecznej państwa oraz założeniami deinstytucjonalizacji usług społecznych.

4. Rozwój środowiskowych form wsparcia oraz uporządkowanie zasad funkcjonowania instytucji całodobowych (art. 1 pkt 18, 24, 26, 28, 29, 32, 39, 40, art. 27)

Wprowadzenie rozwiązań promujących rozwój alternatywnych, zindywidualizowanych form wsparcia, których wykorzystanie powinno poprzedzać skierowanie do domu pomocy społecznej. W związku z powyższym, proponuje się dokonanie zmiany regulacji dotyczącej domów pomocy społecznej przez wskazanie przesłanki prawa do umieszczenia w domu pomocy społecznej – dopiero po wykorzystaniu innych form wsparcia, w tym w szczególności w formie usług opiekuńczych, w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz wsparcia w mieszkaniu wspomagany. Ponadto w projekcie zaproponowano wprowadzenie procedury pilnej w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia, z obowiązkiem niezwłocznej oceny możliwości udzielenia wsparcia w środowisku lub innej formy pomocy w ciągu 3 miesięcy od umieszczenia. Zmiana ta ma na celu przeciwdziałać przypadkom kierowania do domów opieki społecznej osób, których potrzeby mogą być skutecznie zaspokojone w środowisku lokalnym, przy wykorzystaniu mniej restrykcyjnych i bardziej dostosowanych form wsparcia.

Zaproponowano również zmiany dotyczące warunków funkcjonowania instytucji całodobowych i doprecyzowano zasady dotyczące odpłatności za pobyt osób bliskich w domu pomocy społecznej przez wskazanie, że zobowiązani do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej w pierwszej kolejności są osoby obdarowane nieruchomością, pełnoletni nabywcy nieruchomości na podstawie umowy dożywocia – dokonanych przed mniej niż dziesięciu laty, licząc wstecz od dnia zawarcia tych umów. Jednocześnie proponuje się doprecyzowanie, że zobowiązani do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej zstępną to osoby pełnoletnie. Proponowana regulacja w sposób bardziej sprawiedliwy i społecznie oczekiwany, zmienia krąg osób zobowiązanych do ponoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej. Osoby, które wzbogaciły się majątkiem osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej poprzez nabycie nieruchomości, będą zobowiązane jako pierwsze do opłat za pobyt w DPS, przed małżonkiem, pełnoletnimi zstępnymi oraz przed wstępnymi, osoby kierowanej do domu pomocy społecznej.

Jednocześnie proponuje się dokonanie zmian w zakresie właściwości gminy: do kierowania i odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej – w przypadku osób posiadających opiekuna prawnego kierowanych do domu pomocy społecznej gminą właściwą będzie gmina miejsca zamieszkania osoby ubezwłasnowolnionej, a nie jej opiekuna prawnego, natomiast w przypadku osoby w kryzysie bezdomności na wniosek tej osoby świadczenia pomocy społecznej przyznawane będą w miejscu jej pobytu, a nie miejsca ostatniego zameldowania (właściwość gminy pokrywającej koszty świadczenia pozostanie bez zmian).

Projektowane regulacje mają również na celu doprecyzowanie zakresu usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich poprzez jednoznaczne wskazanie obowiązku zapewnienia osobie objętej wsparciem kontaktu z otoczeniem. W dotychczasowym stanie prawnym zapewnienie kontaktu z otoczeniem było realizowane „w miarę możliwości”, co w praktyce prowadziło do nierównego stosowania przepisów oraz ograniczało kompleksowość świadczonych usług. Projektowana zmiana podkreśla, że przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz wspieranie aktywnego funkcjonowania w środowisku lokalnym stanowi integralny element usług opiekuńczych. Projektowane zmiany sprzyjają zwiększeniu jakości i spójności świadczonych usług, a także lepszemu dostosowaniu ich do rzeczywistych potrzeb osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Zaproponowane zmiany wprowadzają do ustawy o pomocy społecznej kompleksową regulację streetworkingu bezdomności jako odrębnej, profesjonalnej formy wsparcia, dotychczas realizowanej w praktyce, lecz pozbawionej jednoznacznej podstawy ustawowej. Celem regulacji jest zapewnienie bezpieczeństwa zarówno osobom w kryzysie bezdomności, jak i osobom świadczącym wsparcie oraz zwiększenie skuteczności działań pomocowych realizowanych poza instytucjonalnym systemem pomocy. Projektowane przepisy nakierunkowują streetworking bezdomności na ochronę zdrowia i życia osób przebywających w miejscach niemieszkalnych, ograniczaniu szkód i zachowań ryzykownych, przeciwdziałaniu dalszej marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz budowaniu sieci wsparcia w środowisku lokalnym. Takie ujęcie odpowiada współczesnym standardom pracy środowiskowej i redukcji szkód, rekomendowanym w politykach

publicznych oraz dokumentach strategicznych dotyczących deinstytucjonalizacji.

Jednocześnie proponowane przepisy wskazują na możliwość prowadzenia streetworkingu bezdomności w oparciu o indywidualny plan pracy, z wykorzystaniem właściwych metod i technik, podkreśla profesjonalny i relacyjny charakter tej formy wsparcia, realizowanej z poszanowaniem godności, autonomii i prawa do samostanowienia osoby wspieranej. Projektowane przepisy dotyczące kwalifikacji osób podejmujących czynności w zakresie streetworkingu bezdomności zapewniają minimalne standardy kompetencyjne oraz otwierają możliwość wykonywania tej pracy osobom z doświadczeniem bezdomności, których wiedza praktyczna i doświadczenie życiowe stanowią istotną wartość w pracy środowiskowej. Rozwiązanie to wpisuje się w ideę reintegracji społecznej i zawodowej oraz wzmacnia skuteczność oddziaływań poprzez wykorzystanie doświadczenia rówieśniczego.

Przewiduje się również wprowadzenie regulacji w ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2026 r. poz. 110 i 187), stanowiącej, że zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem placówki lub organizatorem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich, stosuje się odpowiednio do relacji między mieszkańcami domu pomocy społecznej, w których przebywają małoletni

5. Wsparcie i rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej (art. 1 pkt 9 lit. a, pkt 10 lit. d, pkt 11 lit. b i c, pkt 49, 50, 51 i 52)

Projekt zakłada także doprecyzowania zadań własnych samorządu gminnego, powiatowego oraz samorządu województwa w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego przez wzmocnienie dostępu do superwizji jako narzędzia wsparcia zawodowego i rozwoju kompetencji pracowników, w tym osób kierujących jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie, z wyłączeniem pracowników administracyjnych i obsługi. Proponuje się również dostęp do szkoleń w tym szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych. W praktyce dostęp do superwizji nie jest obecnie zapewniony wszystkim pracownikom systemu pomocy społecznej, w tym także pracownikom socjalnym pomimo aktualnego brzmienia ustawy, a także pomimo wykonywania przez nich zadań o wysokim stopniu obciążenia psychicznego i odpowiedzialności. Brak jednoznacznej podstawy prawnej powoduje, że superwizja jest realizowana incydentalnie. Projektowana zmiana zapewnia każdemu pracownikowi wykonującemu zadania z zakresu pomocy społecznej możliwość korzystania z superwizji, wzmacnia profesjonalizację kadr, przeciwdziała wypaleniu zawodowemu, poprawia jakość pracy z osobami i rodzinami w trudnej sytuacji życiowej.

Mając na uwadze, iż w świetle przepisów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zwanego dalej „MniSW” dających uczelniom możliwość samodzielnego tworzenia w ramach autonomii uczelni różnych kierunków studiów i zakresów, w tym również łączonych z pracą socjalną uzasadnione jest dodanie do przepisów ustawy o pomocy społecznej uregulowań prawnych uzyskania kwalifikacji do wykonywania zawodu pracownika socjalnego również po ukończeniu kierunku studiów lub zakresów łączących z pracą socjalną. Przepisy ustawy o pomocy społecznej nie powinny stać w sprzeczności z możliwościami jakie dają uczelniom uregulowania MniSW i stanem faktycznym. Zmiana w postaci wprowadzenia koniunkcji umożliwiającej łączenie zakresu nauczania „praca socjalna” z innymi zakresami i kierunkami umożliwia zdobycie uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego szerszej grupie absolwentów studiów, co w sytuacji braków kadrowych ma duże znaczenie dla jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Ponadto, łączenie kierunków i zakresów przy zachowaniu wymagań dotyczących realizacji studiów wyższych dla obu kierunków i zakresów daje szersze możliwości absolwentom tych studiów na rynku pracy. Proponowana zmiana daje możliwość ukończenia studiów podyplomowych z metodyki i metodologii pracy socjalnej również po uprzednim ukończeniu kierunku resocjalizacja (są to studia merytorycznie zbieżne z tematyką nauczana na kierunku praca socjalna, a ich absolwenci często pracują z osobami będącymi beneficjentami pomocy społecznej), co poszerza grono potencjalnych pracowników socjalnych. Ponadto, wykreślenie zapisu dotyczącego obowiązku realizacji studiów podyplomowych tylko i wyłącznie na uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, daje możliwość realizacji ww. studiów podyplomowych wszystkim uczelniom, które posiadają odpowiednie kadry i spełniają ogólne wymogi dotyczące realizacji studiów podyplomowych.

W projekcie ustawy proponuje się również zastąpienie stopnia starszego specjalisty – koordynatora stanowiskiem eksperta pracy socjalnej. Wprowadzenie ww. zmiany wpłynie na poprawę przejrzystości

zapisów oraz uniknięcie ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych, dotyczących awansu na starszego specjalistę pracy socjalnej – koordynatora. Wymogi dotyczące stażu pracy przy awansie na stanowisko eksperta pracy socjalnej będą analogiczne do obowiązujących przy dotychczasowym stanowisku – 5 lat. W odróżnieniu jednak od zmienianego stopnia starszego specjalisty pracy socjalnej – koordynatora, ekspert pracy socjalnej będzie musiał posiadać wykształcenie wyższe, uprawniające do wykonywania zawodu pracownika socjalnego lub ukończone studia podyplomowe uprawniające do zawodu, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej. Nie będzie zatem możliwości uzyskania tego stopnia awansu mając wykształcenie średnie uprawniające, zgodnie z przepisami ustawy, do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, nawet przy jednoczesnym posiadaniu specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny. Nadal jednak nie będzie konieczności zdobywania kolejno poszczególnych stopni w procesie awansu zawodowego pracownika socjalnego. Toteż procedura awansu zawodowego pracowników socjalnych nie ulegnie zbędnemu wydłużeniu. Pojawi się natomiast stopień niejako pośredni pomiędzy starszym specjalistą pracy socjalnej a głównym specjalistą pracy socjalnej, przy czym nadal fakultatywny. Tak jak dotychczas, zatrudnienie na stanowisku starszego specjalisty pracy socjalnej nie będzie wykluczało uzyskania bezpośrednio jako kolejnego stopnia awansu zawodowego (w przypadku spełnienia wymogów dot. kwalifikacji i stażu pracy) – głównego specjalisty pracy socjalnej. Jednocześnie konsekwencją wprowadzenia ww. zmiany, będzie wyraźne rozróżnienie stanowiska starszego specjalisty pracy socjalnej i eksperta pracy socjalnej z punktu widzenia wymagań dotyczących wykształcenia. Ponadto uzyskanie awansu na stopień eksperta pracy socjalnej nie będzie bezpośrednio związane ze zmianą zakresu zadań pracownika polegających na koordynacji. Niemniej jednak osoby zatrudnione dotychczas na stanowisku starszego specjalisty pracy socjalnej – koordynatora będą mogły nadal pracować na tym stanowisku, realizując zadania związane z koordynacją. W rozporządzeniu w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych nadal bowiem będzie wskazane stanowisko starszy specjalista pracy socjalnej – koordynator w grupie stanowisk pomocniczych i obsługi w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, centrach integracji społecznej, jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz centrach usług społecznych. Zatem niniejsza zmiana nie będzie wymagała zastosowania przepisów przejściowych w ustawie o pomocy społecznej.

6. Uproszczenie procedur i zwiększenie dostępu do świadczeń (art. 1 pkt 42)

Projektowane regulacje proponują wprowadzenie zmiany doprecyzowującej katalog świadczeń, których udzielanie nie wymaga wydania decyzji administracyjnej. Obejmuje to m.in.: świadczenia w postaci interwencji kryzysowej (z wyłączeniem pobytu w domu dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży), pracę socjalną, poradnictwo, uczestnictwo w zajęciach klubów i klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, schronienie w formie ogrzewalni lub noclegowni, streetworking bezdomności, sprawienie pogrzebu oraz przyznanie biletu kredytowanego. Celem zmiany jest uproszczenie procedur administracyjnych i ograniczenie biurokracji w przypadkach świadczeń o charakterze pilnym, interwencyjnym lub niskoprogramowym.

Projektowane przepisy również doprecyzowują, że decyzja administracyjna o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia (z wyjątkiem biletu kredytowanego oraz spraw dotyczących cudzoziemców wydawana jest po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, z zastrzeżeniem kolejnej nowej zaproponowanej regulacji stanowiącej, iż przyznanie usług dziennych w domach pomocy, klubach samopomocy oraz klubach samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi następuje na podstawie wniosku osoby ubiegającej się o skierowanie. Wniosek powinien zawierać oświadczenie o potrzebie korzystania z usług danej placówki oraz zaświadczenie lekarskie potwierdzające zgodność skierowania. Regulacja ta umożliwi dostęp do usług dziennych w sposób uproszczony, z poszanowaniem praw osób korzystających z pomocy, przy jednoczesnym zachowaniu wymogów formalnych niezbędnych dla bezpieczeństwa i prawidłowego świadczenia usług.

Wprowadzenie tej regulacji ma na celu zapewnienie, że decyzje administracyjne wydawane są w oparciu o aktualne informacje o sytuacji rodziny lub osoby, co zwiększa trafność przyznawanych świadczeń i wspiera efektywność pomocy społecznej

7. Efektywniejszy przepływ informacji (art. 1 pkt 13 lit. b-e, 14 oraz art. 8)

Rozszerzenie obowiązków informacyjnych instytucji publicznych wobec kadr pomocy społecznej – w celu poprawy dostępu do świadczeń, bezpieczeństwa odbiorców oraz lepszej koordynacji wsparcia. Rozszerzenie i

uporządkowanie podstaw prawnych umożliwiających efektywniejszą cyfryzację pomocy społecznej.

Projektowane przepisy przewidują wprowadzenie nowego modelu gromadzenia, przetwarzania i wykorzystywania danych w systemie pomocy społecznej. Zakres merytoryczny tych przepisów zostaje włączony i uporządkowany w nowym brzmieniu, co zwiększa czytelność regulacji i eliminuje powtórzenia. Nowe brzmienie przepisu wprowadza jednoznaczną podstawę prawną do prowadzenia i rozwoju centralnego rejestru danych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Rejestr ten obejmuje: dane dotyczące jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, dane o czynach zabronionych popełnionych wobec pracowników socjalnych, o których mowa w Kodeksie karnym, dane dotyczące osób i rodzin ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej lub korzystających z tych świadczeń, dane o formach udzielonej pomocy społecznej, gromadzone na podstawie ustawy. Wprowadzenie centralnego rejestru danych: porządkuje i ujednolica system gromadzenia informacji, umożliwia prowadzenie analiz na poziomie krajowym, wzmacnia bezpieczeństwo pracowników socjalnych poprzez systemowe monitorowanie zdarzeń o charakterze przestępczym, zapewnia podstawę prawną do przekazywania danych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Przetwarzanie danych odbywa się wyłącznie w celu realizacji ustawowych zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, z poszanowaniem przepisów o ochronie danych osobowych. Jednocześnie projekt przewiduje wprowadzenie jednoznacznego umocowania prawne do prowadzenia i rozwijania przez ministra systemu teleinformatycznego służącego realizacji zadań określonych w ustawie oraz do jego udostępniania jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej. Rozwiązanie to umożliwia stopniową integrację systemów informatycznych funkcjonujących w pomocy społecznej, poprawia efektywność zarządzania danymi oraz ogranicza obciążenia administracyjne po stronie jednostek samorządu terytorialnego.

Proponuje się również zmiany w przepisach, dotyczących publikacji danych jednostkowych instytucji pomocy społecznej. ma na celu jednoznaczne potwierdzenie uprawnień jednostek samorządu terytorialnego, zwanych dalej „JST” do samodzielnego udostępniania i publikowania danych gromadzonych w związku z realizacją zadań publicznych, w tym danych o charakterze statystycznym, administracyjnym i rejestrowym, przy jednoczesnym zachowaniu przepisów o ochronie danych osobowych oraz innych tajemnic prawnie chronionych. Wprowadzenie tego przepisu porządkuje i doprecyzowuje stan prawny, eliminując wątpliwości interpretacyjne dotyczące relacji pomiędzy obowiązkami JST wobec służb statystyki publicznej a możliwością udostępniania danych na potrzeby lokalne, analityczne i informacyjne. Regulacja sprzyja zwiększeniu transparentności działania administracji samorządowej, rozwojowi otwartych danych oraz ponownemu wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, w tym przez obywateli, podmioty gospodarcze i organizacje społeczne. Jednocześnie zachowana zostaje spójność systemu statystyki publicznej poprzez wyraźne wskazanie, że publikowanie danych przez JST nie narusza obowiązków przekazywania danych do Głównego Urzędu Statystycznego a możliwość wydawania przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego zaleceń w zakresie standardów publikowania danych ma na celu zapewnienie ich porównywalności i jakości.

Pozostałe zmiany:

– art. 1 pkt 3 projektu proponuje dodanie pkt 6a w art. 7 ustawy w zakresie wprowadzenia dodatkowej przesłanki udzielania pomocy społecznej (art. 7 pkt. 6a) w postaci sprawowania opieki nad osobą wymagającą wsparcia w samodzielnym funkcjonowaniu ma na celu dostosowanie przepisów ustawy do rzeczywistych potrzeb społecznych oraz aktualnych wyzwań demograficznych i zdrowotnych. W praktyce systemu pomocy społecznej występuje coraz liczniejsza grupa osób, które - mimo braku własnej niepełnosprawności lub choroby - znajdują się w trudnej sytuacji życiowej z uwagi na długotrwałe, intensywne sprawowanie opieki nad osobą niesamodzielną. Sprawowanie takiej opieki często prowadzi do ograniczenia aktywności zawodowej, obniżenia dochodów gospodarstwa domowego, przeciążenia psychicznego oraz pogorszenia sytuacji społecznej opiekuna. Dotychczasowy katalog przesłanek udzielania pomocy społecznej nie obejmował wprost tej kategorii sytuacji życiowych, co w praktyce skutkowało nierównym traktowaniem osób sprawujących opiekę oraz uzależnieniem możliwości uzyskania wsparcia od wykładni organów lub konieczności „dopasowywania” sytuacji opiekuna do innych przesłanek ustawowych. Dodanie wskazanej przesłanki porządkuje system, zwiększa jego przejrzystość oraz umożliwia adekwatną i elastyczną reakcję pomocy społecznej na potrzeby opiekunów nieformalnych, przyczyniając się jednocześnie do realizacji celów deinstytucjonalizacji oraz wzmacniania wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym.

Jednocześnie zaproponowano doprecyzowanie przesłanek udzielenia pomocy społecznej (art. 7 pkt 13 ustawy)

Zmiana polega na zastąpieniu przesłanek „alkoholizm” oraz „narkomania” pojęciem „alkoholizm, narkomania lub inne uzależnienia” ma na celu dostosowanie ustawy do aktualnej wiedzy oraz praktyki w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Obowiązujący przepis nie obejmuje wprost innych form uzależnień, które w istotny sposób wpływają na funkcjonowanie osób i rodzin oraz stanowią jedną z głównych przyczyn trudnej sytuacji życiowej. Zmiana ta umożliwi objęcie wsparciem osób doświadczających różnych form uzależnień, bez konieczności stosowania zawężającej wykładni przepisów, oraz zapewni spójność ustawy z aktualnymi wyzwaniemami społecznymi,

– art. 1 pkt 4 i 5 projektu proponuje wprowadzenie zmiany polegająca na doprecyzowaniu (art. 11 i 12 ustawy), iż w przypadkach stwierdzenia marnotrawienia przyznanych świadczeń lub występowania rażącej dysproporcji pomiędzy udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową osoby lub rodziny możliwe jest uchylenie decyzji o przyznaniu świadczenia, ma na celu zwiększenie spójności i skuteczności stosowania przepisów ustawy. W obowiązującym stanie prawnym brak jednoznacznego wskazania możliwości uchylenia decyzji przyznającej świadczenie w powyższych sytuacjach prowadzi do niejednolitej praktyki organów oraz ogranicza możliwość adekwatnej reakcji na stwierdzone naruszenia warunków udzielania pomocy społecznej. Wprowadzenie wyraźnej podstawy prawnej do uchylenia decyzji porządkuje kompetencje organów pomocy społecznej, wzmacnia zasadę racjonalnego i celowego wydatkowania środków publicznych oraz sprzyja ochronie interesu osób i rodzin rzeczywiście wymagających wsparcia, przy jednoczesnym zachowaniu gwarancji proceduralnych wynikających z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego,

– art. 1 pkt 6 projektu przewiduje zmiany wynikowe związane ze zmianą definicji osoby bezdomnej na osobę w kryzysie bezdomności,

– art. 1 pkt 9 lit b projektu przewiduje dodanie do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym streetworkingu oraz inicjowanie i wspieranie tworzenia kręgów wsparcia jako formy pracy socjalnej i usługi społecznej oraz inicjowanie i wspieranie tworzenia kręgów wsparcia. Streetworking, rozumiany szerzej niż wyłącznie działania wobec osób w kryzysie bezdomności, jest skuteczną metodą docierania do osób i grup pozostających poza instytucjonalnym systemem wsparcia. Jego wpisanie do katalogu zadań własnych gminy porządkuje status tej formy pracy oraz wzmacnia podstawy prawne do jej stosowania. Z kolei wprowadzenie zadania polegającego na inicjowaniu i wspieraniu kręgów wsparcia odpowiada kierunkowi rozwoju usług środowiskowych i deinstytucjonalizacji, wzmacniając rolę społeczności lokalnej oraz sieci wsparcia nieformalnego jako istotnego elementu systemu pomocy społecznej.,

– art. 1 pkt 10 lit b projektu przewiduje dodanie w art. 19 pkt 2a stanowiącego, iż do zadań własnych powiatu dodaje się obowiązek podejmowania planowych działań mających na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży, skierowanym decyzją sądu do domu pomocy społecznej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego albo specjalnego ośrodka wychowawczego, miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej. Rozwiązanie to wzmacnia zasadę pierwszeństwa opieki rodzinnej nad opieką instytucjonalną oraz przeciwdziała długotrwałemu pobytowi dzieci w placówkach o charakterze całodobowym. Sporządzanie i realizacja planu pomocy dziecku umożliwia skoordynowanie działań podejmowanych przez różne instytucje oraz zapewnia indywidualne podejście do sytuacji każdego dziecka. Projektowana zmiana ma na celu wzmocnienie ochrony praw dziecka, zapewnienie priorytetu rodzinnych form opieki oraz uporządkowanie procedur dotyczących dzieci i młodzieży umieszczanych w instytucjonalnych formach pieczy lub wsparcia;

– art. 1 pkt 10 lit c projektu przewiduje na wykreślenie z treści art. 19 pkt 6 określenia „dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie” w odniesieniu do domów pomocy społecznej, których wychowankom przysługuje pomoc pieniężna na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, ma na celu dostosowanie przepisów ustawy do założeń procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych. Utrzymywanie w przepisach prawa wyodrębnionej kategorii domów pomocy społecznej przeznaczonych wyłącznie dla dzieci i młodzieży z określonym rodzajem niepełnosprawności utrwała instytucjonalny model opieki oraz sprzyja tworzeniu rozwiązań segregacyjnych, które pozostają w sprzeczności z aktualnymi kierunkami polityki społecznej, standardami międzynarodowymi oraz podejściem opartym na wsparciu środowiskowym. Wykreślenie tego sformułowania ma na celu jednoznaczne odejście od normatywnego utrwalania instytucji całodobowej opieki dedykowanej dzieciom i młodzieży ze względu na rodzaj niepełnosprawności, przy jednoczesnym zachowaniu prawa do wsparcia w procesie usamodzielniania dla osób opuszczających domy pomocy społecznej funkcjonujące obecnie. Zmiana ta nie ogranicza praw osób korzystających z pomocy społecznej, lecz wzmacnia kierunek rozwoju usług opartych na wsparciu rodziny, środowiska lokalnego oraz alternatywnych formach opieki, zgodnych z ideą deinstytucjonalizacji. Projektowane regulacje wzmacniają spójność systemu

pomocy społecznej z systemem pieczy zastępczej oraz polityką deinstytucjonalizacji. Ich celem jest ograniczenie długotrwałego pobytu dzieci w instytucjach, wzmocnienie działań na rzecz umieszczania dzieci w rodzinnych formach opieki oraz zapewnienie skutecznego wsparcia osobom opuszczającym instytucjonalne formy pieczy i wychowania,

– art. 1 pkt 12 projektu przewiduje zmianę w art. 22 ustawy mającą na celu wprowadzenie obowiązku prowadzenia przez wojewodę rejestru domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży prowadzonych przez powiat lub na jego zlecenie i nadzór nad przestrzeganiem praw osób korzystających z usług pomocy oraz w zakresie przestrzegania praw osób korzystających z usług – wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umowy z organami administracji rządowej i samorządowej, w tym usług świadczonych w domach pomocy społecznej,

– art. 1 pkt 13 lit. a projektu przewiduje zmianę art. 23 ustawy przez rozszerzenie zakresu analiz prowadzonych przez ministra (ust. 1 pkt 4). Zmiana polegająca na doprecyzowaniu zakresu analizy skuteczności pomocy społecznej poprzez wyraźne wskazanie analizy zjawiska niekorzystania z prawa do świadczeń pomocy społecznej ma na celu wzmocnienie podejścia opartego na danych oraz lepsze diagnozowanie barier w dostępie do systemu wsparcia. Zjawisko niekorzystania z przysługujących świadczeń stanowi istotne wyzwanie dla skuteczności systemu pomocy społecznej. Ujęcie tego zagadnienia wprost w katalogu zadań ministra umożliwia prowadzenie pogłębionych analiz oraz projektowanie działań naprawczych opartych na rzetelnych danych,

– art. 1 pkt 14 projektu przewiduje dodanie do ustawy nowego art. 23b wprowadzającego jednoznaczną podstawę prawną do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego informacji dotyczących osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz udzielanego im wsparcia, w sytuacjach wymagających niezwłocznego działania, w szczególności w przypadkach zagrożenia życia lub zdrowia osób objętych pomocą społeczną oraz w sytuacjach nadzwyczajnych, w tym o charakterze medialnym.

Wprowadzenie przepisu ma na celu usprawnienie przepływu informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej a ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego oraz umożliwienie podejmowania szybkich i adekwatnych działań systemowych i interwencyjnych. Dotychczasowy model pozyskiwania informacji za pośrednictwem organów pośrednich może w sytuacjach wymagających natychmiastowej reakcji wydłużać proces decyzyjny i utrudniać skuteczne reagowanie na zdarzenia zagrażające bezpieczeństwu osób korzystających z pomocy społecznej. Projektowana regulacja jednocześnie wprowadza gwarancje ochrony danych osobowych poprzez ograniczenie zakresu przekazywanych informacji wyłącznie do danych niezbędnych do realizacji celu, jakim jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu pomocy społecznej oraz udzielenie adekwatnego wsparcia osobom wymagającym pomocy. Przetwarzanie danych osobowych w tym zakresie odbywać się będzie zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. c oraz lit. e rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO), jako niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego oraz realizacji zadania wykonywanego w interesie publicznym. Proponowana zmiana zwiększy efektywność nadzoru i koordynacji działań w obszarze pomocy społecznej, przy jednoczesnym zachowaniu zasad proporcjonalności oraz minimalizacji przetwarzania danych.

– art.1 pkt 15 projektu przewiduje zmianę ust. 1 w art. 25 poprzez poszerzenie podmiotów, którym organy administracji rządowej mogą zlecić realizację zadań z zakresu pomocy społecznej o przedsiębiorstwa społeczne, o których mowa w ustawie o ekonomii społecznej. Zmiana ta zwiększy dostępność usług społecznych oraz ułatwi ich realizację. Ponadto przewiduje się również wykreślenie ust. 4 w art. 25 ustawy regulującego wyłącznie tryb konkursu ofert, ma na celu zwiększenie elastyczności organizacyjnej i prawnej w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej przez organy administracji publicznej. Projektowana zmiana nie znosi ani nie ogranicza możliwości stosowania konkursu ofert, lecz otwiera możliwość stosowania innych, dopuszczalnych prawem trybów zlecania zadań, w szczególności wynikających z przepisów o zamówieniach publicznych oraz innych form współpracy z podmiotami zewnętrznymi przewidzianych w obowiązującym porządku prawnym. Dotychczasowe brzmienie przepisu mogło być interpretowane jako preferujące lub zawężające wybór wyłącznie do jednego trybu, co w praktyce utrudniało reagowanie na lokalne potrzeby, ograniczało sprawność realizacji usług oraz nie odpowiadało różnicowanym modelom organizacyjnym funkcjonującym w jednostkach samorządu terytorialnego. Zmiana ta wpisuje się w kierunek racjonalizacji i profesjonalizacji zlecania usług społecznych, przy jednoczesnym zachowaniu przejrzystości, konkurencyjności i zgodności z przepisami prawa. Ponadto projektowana zmiana doprecyzowuje zasady zlecania zadań publicznych poprzez jednoznaczne odesłanie do przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i

wolontariacie, przy jednoczesnym wprowadzeniu wyjątków od tej zasady. Rozszerza ona możliwość organizacyjnego przekazywania realizacji zadań poprzez upoważnienie kierowników jednostek pomocy społecznej (w tym ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych oraz innych właściwych jednostek) do dokonywania zleceń. Jednocześnie projekt przewiduje dopuszczenie udzielania zamówień poza reżimem Prawa zamówień publicznych w przypadku zamówień o niższej wartości, z zastrzeżeniem, że mogą się o nie ubiegać wyłącznie podmioty uprawnione, a informacja o takim ograniczeniu musi być odpowiednio wskazana w dokumentacji. Ponadto wprowadza się możliwość ograniczenia kręgu wykonawców do podmiotów działających lokalnie lub zapewniających zatrudnienie w przeważającej części mieszkańcom danego obszaru, co ma na celu wzmocnienie lokalnego charakteru realizacji zadań;

– art. 1 pkt 16 projektu dodanie do katalogi świadczeń z pomocy społecznej świadczenia streetworkingu (art. 36 pkt 2 lit. s),

– art. 1 pkt 17 projektu przewiduje zmianę brzmienia art. 39 ust. 2 ustawy mającą na celu dostosowanie katalogu celów, na jakie może być przyznany zasiłek celowy, do rzeczywistych potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz do współczesnych warunków funkcjonowania społecznego. Rozszerzenie katalogu o koszty transportu publicznego i wydatki związane z procesem usamodzielniania się, odzwierciedla praktykę funkcjonującą już w jednostkach pomocy społecznej oraz odpowiada na potrzeby związane z dostępem do pracy, edukacji, leczenia, usług publicznych i podtrzymywaniem samodzielności życiowej. Brak jednoznacznego wskazania tych celów w ustawie prowadził dotychczas do niejednorodnych interpretacji i ograniczał możliwość skutecznego wsparcia osób w trudnej sytuacji życiowej. Jednocześnie przewidziano dodanie ust. 2a, stanowiącego możliwości wypłaty zasiłku celowego jednorazowo lub w transzach przez okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy, ma na celu doprecyzowanie charakteru zasiłku celowego jako świadczenia związanego z określonym celem, a nie z jednorazowym aktem wypłaty. Rozwiązanie to eliminuje konieczność wielokrotnego składania wniosków w przypadku wydatków o charakterze ciągłym lub powtarzalnym, ogranicza nadmierne obciążenia administracyjne po stronie osób korzystających z pomocy społecznej oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz zwiększa racjonalność i efektywność udzielanego wsparcia.

– art. 1 pkt. 19 i 21 przewidują zmianę art. 46 i dodanie art. 47a poprzez doprecyzowanie wymogów kwalifikacyjnych dla osób świadczących poradnictwo specjalistyczne, wskazując, że poradnictwo prawne mogą prowadzić wyłącznie osoby z wykształceniem prawniczym, a poradnictwo psychologiczne – osoby z wykształceniem psychologicznym na poziomie magisterskim. W odniesieniu do poradnictwa rodzinnego określono szerszy katalog uprawnionych, obejmujący osoby z wykształceniem m.in. z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii czy nauk o rodzinie, a także osoby posiadające kwalifikacje pracownika socjalnego lub świadczące wsparcie terapeutyczne. Jednocześnie projekt przewiduje upoważnienie dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do określenia, w drodze rozporządzenia, standardów i zakresu usług poradnictwa specjalistycznego, co ma na celu zapewnienie ich wysokiej jakości i kompleksowości. Celem projektowanej zmiany jest podniesienie jakości i profesjonalizacji poradnictwa specjalistycznego poprzez wprowadzenie jednoznacznych wymogów kwalifikacyjnych dla świadczących je osób.

– art. 1 pkt 20 przewiduje zmianę w treści w art. 47 ustawy przez dodanie ust. 4a i 4b. Projektowana zmiana wprowadza obowiązek prowadzenia przez wojewodę rejestru domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, prowadzonych przez powiat lub na jego zlecenie.

Celem utworzenia rejestru jest usprawnienie udzielania świadczeń z pomocy społecznej, w szczególności w sytuacjach wymagających szybkiej interwencji i zapewnienia bezpiecznego miejsca pobytu, upowszechnienie rzetelnej i aktualnej informacji o dostępnych formach wsparcia na terenie województwa, uporządkowanie i ujednolicenie danych dotyczących funkcjonujących domów, niezależnie od formy organizacyjno-prawnej podmiotu prowadzącego.

Dotychczas brak jednolitego rejestru skutkował rozproszeniem informacji, utrudniał współpracę między jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz ograniczał możliwość skutecznego kierowania osób potrzebujących do właściwych placówek.

Zakres danych gromadzonych w rejestrze został ograniczony do informacji niezbędnych z punktu widzenia realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, co zapewnia proporcjonalność regulacji oraz ochronę danych wrażliwych.

– art. 1 pkt 22 projektu przewiduje zmiany w art. 48a ustawy mające na celu zwiększenie elastyczności organizacyjnej placówek udzielających schronienia osobom w kryzysie bezdomności, przy jednoczesnym

wzmocnieniu standardów jakości usług oraz bezpieczeństwa osób korzystających z tej formy wsparcia. Dodanie ust. 2i wprowadza rozwiązanie umożliwiające realizację czynności pracownika socjalnego przez pracownika socjalnego właściwego terytorialnie ośrodka pomocy społecznej lub centrum usług społecznych współpracujących ze schroniskiem. Zmiana ta odpowiada na realne deficyty kadrowe w placówkach dla osób w kryzysie bezdomności oraz porządkuje praktyki już funkcjonujące w wielu gminach, bez obniżania jakości pracy socjalnej i przy zachowaniu ciągłości wsparcia.

Zmiany w ust. 6, 6a oraz 7 porządkują i ujednolicają zasady przebywania w placówkach osób będących pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych. Projekt wprowadza wyraźne rozróżnienie pomiędzy schroniskami a noclegowniami, dopuszczając w uzasadnionych przypadkach elastyczne rozwiązania, które umożliwiają udzielenie schronienia osobom znajdującym się w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia. Jednocześnie pozostawia się gminom możliwość dostosowania regulaminów noclegowni do lokalnych uwarunkowań, w uzgodnieniu z samorządem.

Nowe brzmienie ust. 8a oraz upoważnienie do wydania rozporządzenia na podstawie ust. 14 wzmacniają system minimalnych standardów usług i obiektów, w których udzielane jest schronienie. Celem tej zmiany jest zapewnienie osobom w kryzysie bezdomności godnych, bezpiecznych i jednolitych warunków pobytu, w tym odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych oraz możliwości odpoczynku, niezależnie od miejsca udzielania świadczenia.

Dodanie ust. 8b umożliwia angażowanie wolontariuszy w realizację usług w placówkach, pod nadzorem pracowników, co sprzyja rozwojowi działań wspólnotowych, partycypacyjnych i uzupełniających profesjonalne wsparcie, bez naruszania standardów bezpieczeństwa.

Ust. 8c porządkuje kwestie organizacyjne, dopuszczając prowadzenie schroniska w jednym budynku z noclegownią lub schroniskiem z usługami opiekuńczymi, co odpowiada realiom infrastrukturalnym wielu gmin i sprzyja racjonalizacji kosztów przy zachowaniu odrębności funkcjonalnej usług.

Zmiana w ust. 10 doprecyzowuje zasady finansowania świadczeń schronienia w ogrzewalniach i noclegowniach, jednoznacznie wskazując, że poniesione wydatki nie podlegają zwrotowi przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania lub ostatnie miejsce zameldowania osoby, co upraszcza rozliczenia międzygminne i ogranicza spory interpretacyjne.

Całość projektowanych zmian wpisuje się w kierunek deinstytucjonalizacji, wzmacniania usług środowiskowych oraz odejścia od wyłącznie interwencyjnego modelu wsparcia na rzecz rozwiązań elastycznych, bezpiecznych i skoncentrowanych na realnych potrzebach osób w kryzysie bezdomności,

– art. 1 pkt 23 projektu przewiduje zmianę polegającą na zastąpieniu w ustawie pojęcia „kierownik ośrodka pomocy społecznej” pojęciem „dyrektor ośrodka pomocy społecznej” co ma na celu ujednolicenie i uporządkowanie nazewnictwa kadry zarządzającej w systemie pomocy społecznej oraz zapewnienie jego spójności z innymi aktami prawnymi regulującymi realizację usług społecznych. W obowiązującym porządku prawnym funkcjonują już stanowiska dyrektorów centrów usług społecznych, dyrektorów powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz dyrektorów jednostek realizujących zadania z zakresu polityki społecznej. Utrzymywanie odmiennego nazewnictwa w odniesieniu do ośrodków pomocy społecznej nie znajduje uzasadnienia merytorycznego ani organizacyjnego. Wprowadzenie jednolitego określenia „dyrektor” odzwierciedla rzeczywisty zakres odpowiedzialności i kompetencji osób zarządzających ośrodkami pomocy społecznej, podkreśla rangę tych jednostek w strukturze samorządu terytorialnego oraz wzmacnia czytelność systemu zarządzania usługami społecznymi, w szczególności w mniejszych gminach, w których analogiczne funkcje kierownicze pełnią dyrektorzy innych jednostek organizacyjnych, takich jak szkoły czy instytucje kultury,

– art. 1 pkt 27 projektu przewiduje zmianę art. 57 do ustawy. Projektowany przepis ma na celu usprawnienie i unowocześnienie procesu prowadzenia rejestru domów pomocy społecznej poprzez jego pełną informatyzację oraz zapewnienie większej przejrzystości i dostępności danych. Wprowadzenie obowiązku prowadzenia rejestru w systemie teleinformatycznym, składania wniosków wyłącznie w formie elektronicznej oraz określenie terminów dokonywania wpisów i aktualizacji ma na celu przyspieszenie procedur, ograniczenie obciążeń administracyjnych oraz zapewnienie aktualności informacji.

– art. 1 pkt 30 i 31 projektu (zmiany w art. 64 przez skreślenie pkt 7 oraz zmianę brzmienia art. 64a) przewiduje uregulowanie obowiązku gminy w przypadku niewywiązywania się osób z płatności, oraz wprowadzenie mechanizmów całkowitego lub częściowego zwolnienia z opłat w szczególnych sytuacjach

rodzinnych, co zapewnia sprawiedliwość i adekwatność kosztów wsparcia,

– art. 1 pkt 33–38 projektu w zakresie aktualizacji art. 88, 89, 91–92, 95 ustawy wprowadza jasne zasady udzielania pomocy dla cudzoziemców i ich małoletnich dzieci, w tym definiuje integrację jako proces dwukierunkowy, zapewnia możliwość objęcia pomocą osób spokrewnionych i faktycznie wspólnie gospodarujących, wprowadza indywidualny plan integracji oraz mechanizmy monitorowania postępów i weryfikacji dokumentów, co ma na celu skuteczną integrację cudzoziemców oraz minimalizowanie ryzyka nadużyć. Wprowadzane zmiany mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa osób korzystających z całodobowej opieki, dzieci i cudzoziemców, poprawę jakości świadczonych usług, uproszczenie procedur decyzyjnych i finansowych oraz zapewnienie spójności przepisów z zasadami minimalizacji ryzyka, adekwatności wsparcia i efektywności wykorzystania środków publicznych,

– art. 1 pkt 41 projektu przewiduje zmianę w treści art. 105 ust. 1 przez doprecyzowanie katalogu celów, dla których pracownik socjalny oraz dyrektor ośrodka pomocy społecznej lub centrum usług społecznych mogą żądać udzielenia informacji i udostępnienia danych. Projekt przewiduje rozszerzenie tego katalogu poprzez dodanie celu polegającego na ustaleniu bezpieczeństwa osób samotnie gospodarujących oraz osób w rodzinie, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia, sytuacji opiekuńczej oraz warunków funkcjonowania dzieci i innych członków rodziny. Ponadto po ust. 4 dodaje się ust. 5, zgodnie z którym w celu ustalenia wysokości opłaty za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej dyrektor ośrodka pomocy społecznej albo centrum usług społecznych uzyskuje dostęp do danych zawartych w centralnym repozytorium elektronicznych wypisów aktów notarialnych prowadzonym przez Krajową Radę Notarialną,

– art. 1 pkt 43 projektu przewiduje uchylenie pkt 2 w art. 107 ust. 1a ze względu, iż przepisu odwołuje się do przepisów wcześniej uchylonych, a więc aktualnie nie posiada on żadnej normy prawnej. Zmiana ma charakter porządkujący. Ponadto zmienia się brzmienie pkt 4 ww. przepisu, poprzez wskazanie, że podstawą przeprowadzenia wywiadu środowiskowego jest art. 7 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (a nie tylko sam ust. 1 jak jest to oblecenia). Ust. 3 określa bowiem aktualizację wywiadu środowiskowego o jakim mowa w ust. 1. Zmiana usuwa więc wątpliwości interpretacyjne.

– art. 1 pkt 45 i 46 projektu przewidują zmianę brzmienia art. 112 ust. 9 oraz art. 112a ust. 1 i 2 przez umożliwienie łączenia powiatowych centrów pomocy rodzinie, zwanego dalej „PCPR” z ośrodkami wsparcia/interwencji kryzysowej. Dotychczas struktura powiatowych jednostek pomocy społecznej była rozdzielona, co utrudniało koordynację działań i efektywne wykorzystanie zasobów. Dzięki proponowanej zmianie powiaty mogą łączyć PCPR z ośrodkami interwencji kryzysowej lub innymi ośrodkami wsparcia (z wyłączeniem ośrodków dla osób z zaburzeniami psychicznymi). W takim przypadku ośrodki działają w strukturze PCPR. Efektem jest lepsza integracja usług, ułatwiona współpraca między jednostkami, jak też efektywniejsze zarządzanie kadrami i zasobami, czy zwiększenie dostępności i jakości wsparcia dla mieszkańców powiatu,

– art. 1 pkt 48 projektu przewiduje się dodanie ust. 3 w art. 115 przez wskazanie, iż dotacje z art. 7 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych są przeznaczane m.in. na wynagrodzenia i dodatki dla osób realizujących zadania w ośrodkach pomocy społecznej, zwanych dalej „OPS”. Dzięki proponowanej zmianie bezpośrednie wsparcie trafi dla pracowników realizujących zadania, przez co dojdzie do poprawy jakości i stabilności usług społecznych jak też zwiększenia przejrzystości finansowania działań OPS. Dotychczas środki z dotacji na prowadzenie OPS nie zawsze trafiały bezpośrednio do osób realizujących zadania, co ograniczało skuteczność wsparcia,

– art. 1 pkt 53 projektu przewiduje dodanie zdania drugiego w art. 134o w ust. 6 dopuszczenie możliwość niezawarcia umowy o dofinansowanie. W uzasadnionych przypadkach właściwa instytucja może odmówić zawarcia umowy o dofinansowanie projektu albo odmówić podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu, jeżeli zachodzi obawa wyrządzenia szkody w mieniu publicznym w następstwie zawarcia umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu, w szczególności gdy w stosunku do wnioskodawcy będącego osobą fizyczną lub członka organów zarządzających wnioskodawcy niebędącego osobą fizyczną toczy się postępowanie karne lub karne skarbowe za przestępstwo składania fałszywych zeznań, przekupstwa,

przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, obrotowi gospodarczemu, systemowi bankowemu albo inne związane z wykonywaniem działalności gospodarczej lub popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, w związku z dofinansowaniem, które zostało udzielone ze środków publicznych na realizację projektu temu wnioskodawcy, podmiotowi powiązanemu z nim osobowo lub kapitałowo lub członkowi organów zarządzających tego wnioskodawcy lub podmiotu,

– art. 3 projektu przewiduje zmiany w ustawie o Rzeczniku Praw Obywatelskich, które mają na celu jednoznaczne określenie roli Rzecznika jako niezależnego mechanizmu ochrony i monitorowania wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, o której mowa w art. 33 ust. 2 tej Konwencji. Choć Rzecznik Praw Obywatelskich faktycznie wykonuje te zadania od lat, brakowało dotychczas wyrażnej i kompleksowej podstawy ustawowej, która wprost przypisywałaby mu ten status oraz precyzowała zakres związanych z nim kompetencji. Wprowadzenie art. 1 ust. 5 oraz nowego art. 17ba porządkuje stan prawny, zapewnia zgodność krajowych regulacji z zobowiązaniami międzynarodowymi Rzeczypospolitej Polskiej oraz wzmacnia niezależność i stabilność mechanizmu monitorującego wdrażanie Konwencji. Jednocześnie doprecyzowanie katalogu zadań Rzecznika, obejmującego m.in. prowadzenie niezależnych badań, sporządzanie sprawozdań i zaleceń, działania edukacyjne oraz zapewnienie udziału społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności osób z niepełnosprawnościami i ich organizacji, sprzyja skuteczniejszej ochronie praw tej grupy oraz zwiększa transparentność działań państwa w tym obszarze. Uzupełnienie art. 19 ustawy o obowiązek przedstawiania w informacji rocznej Sejmowi danych dotyczących realizacji tych funkcji, stanu wdrażania Konwencji oraz rekomendacji dalszych działań zapewnia parlamentarnej kontroli oraz opinii publicznej pełniejszy obraz rzeczywistego poziomu realizacji zobowiązań wynikających z Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw przewiduje ponadto dodanie szeregu upoważnień do wydania aktów wykonawczych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w których zostaną określone w szczególności:

– szczegółowe standardy i warunki świadczenia streetworkingu bezdomności, a także minimalny zakres streetworkingu bezdomności z uwzględnieniem tematyki zajęć oraz minimalnej liczby godzin ich trwania, biorąc pod uwagę kwalifikacje i umiejętności niezbędne dla prawidłowego wykonywania streetworkingu bezdomności oraz możliwość wykonywania tych czynności przez osoby z doświadczeniem bezdomności nieposiadające wykształcenia,

– standard działań i zakres usług świadczonych w ramach poradnictwa specjalistycznego mając na względzie zapewnienie wysokiej jakości kompleksowych usług,

– standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej oraz kompetencje i zakres zadań pracowników realizujących zadania w zakresie interwencji kryzysowej mając na względzie zapewnienie wysokiej jakości kompleksowych usług w zakresie interwencji kryzysowej,

– minimalny standard podstawowych usług świadczonych w noclegowniach, schroniskach dla osób w kryzysie bezdomności, schroniskach dla osób w kryzysie bezdomności z usługami opiekuńczymi i ogrzewalniami oraz standard obiektów, w których mieszczą się noclegownie, schroniska dla osób w kryzysie bezdomności, schroniska dla osób w kryzysie bezdomności z usługami opiekuńczymi i ogrzewalniami,

– kierując się potrzebą zapewnienia osobom w kryzysie bezdomności kierowanym do tych placówek właściwego wsparcia.

– w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki określi, w drodze rozporządzenia, minimalne wymogi programowe dla studiów podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej, z uwzględnieniem tematyki wykładów oraz minimalnej liczby godzin ich trwania, biorąc pod uwagę kwalifikacje i umiejętności niezbędne dla prawidłowego wykonywania zawodu pracownika socjalnego,

– minimum programowe szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, kierując się koniecznością zapewnienia sprawności i efektywności szkoleń oraz ich dostosowania do zagrożeń wynikających z wykonywania zawodu pracownika socjalnego (minister właściwy

do spraw ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego).

Mając na uwadze, iż proponowane zmiany zakładają zmianę wyrazów „osoba w bezdomna” na wyrazy „osoba w kryzysie bezdomności” oraz zmianę wyrazów „kierownik ośrodka pomocy społecznej” na wyrazy „dyrektor ośrodka pomocy społecznej” konieczna była zmiana szeregu aktów prawnych. Tym samym niniejszym projektem ustawy proponuje się zmianę ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, , ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, ustawę z dnia 17 lipca 1997 r. o stosowaniu szczególnych rozwiązań w związku z likwidacją skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 r., ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ustawę z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, ustawę z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawę z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych, ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawę z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi, ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, ustawę z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg, ustawę z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r., ustawę z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych, ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, ustawę z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, ustawę z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym, ustawę z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, ustawę z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, ustawę z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych, ustawę z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu, ustawę z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic”, ustawę z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego oraz ustawę z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, ustawę z dnia 12 września 2025 r. o bonie ciepłowniczym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia wysokości cen energii elektrycznej.

Zgodnie z projektem ustawa, co do zasady, ma wejść w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem regulacji dotyczącej opracowania strategii polityki społecznej przez gminę powiat i samorząd województwa oraz dotyczących konieczności ustanawiania lokalnych planów usług społecznych i deinstytucjonalizacji, które to mają wejść w życie 1 stycznia 2030 r. (art. 1 pkt 8, art. 2, art. 11 pkt 2–5, art.15, art. 20 pkt 1, art. 24 pkt 2-6). Tak ustalony termin wejścia w życie zapewnia adresatom projektowanych norm czas na dostosowanie się do wprowadzanych zmian.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Projektowane rozwiązania ze względu na stopień szczegółowości nie były poddawane analizie prawno-porównawczej. Natomiast odnośnie propozycji wprowadzenia usługi streetworkingu bezdomności:

Przykłady z UE

- ❑ Projekt „Social Media Streetwork” w Niemczech — dotyczy marginalizowanych obywateli, osób bezdomnych, osób zagrożonych bezdomnością; streetwork wykorzystuje kanały online i jest finansowany ze środków Unii (ESF+).
- ❑ Organizacja STOPA na Słowacji / w Bratysławie — NGO prowadzi streetwork: interwencje w „polu” (na ulicach), identyfikację osób bezdomnych, doradztwo, działania interwencyjne i integracyjne.
- ❑ Eurocities – raporty i artykuły pokazują, że w miastach europejskich (np. Brno, Glasgow, Lisbon, Lyon, Vantaa) usługi wspierające osoby bezdomne często obejmują działania „outreach” / streetwork jako część modeli typu Housing First, gdzie ważną częścią wsparcia jest docieranie do ludzi tam, gdzie przebywają (ulice, środowiska marginalne).
- ❑ Red Cross Societies – w wielu krajach europejskich Towarzystwa Czerwonego Krzyża prowadzą działania terenowe („mobile teams”, outreach) wspierając osoby bezdomne, identyfikując je na ulicy, oferując pomoc materialną, psychospołeczną, mediacje, doradztwo, dostęp do usług.

Mając na uwadze powyższe należy potwierdzić zasadność wprowadzenia regulacji streetworkera bezdomności, gdyż zgodne z europejskimi trendami polityki społecznej promowane są strategie walki z bezdomnością oparte o integrację, wsparcie środowiskowe, podejście „housing-led / Housing First”, prace outreach, czyli działania bezpośrednio na ulicy lub w środowiskach życia osób w kryzysie bezdomności. W dokumencie „Homelessness – Employment, Social Affairs and Inclusion” UE stawia na integrację, dostęp do mieszkań, wsparcie socjalne i działania zbliżone do streetwork.

Streetworking jako element modelu wsparcia kompleksowego – Streetworker może pełnić rolę identyfikatora potrzeb, łącznika między osobą bezdomną a instytucjami (pomocą społeczną, zdrowotną, mieszkaniową). To wpisuje się w europejskie dobre praktyki, gdzie działania w terenie, praca z osobami bezdomnymi tam, gdzie są, są powszechnie stosowane jako element strategii przeciwdziałania bezdomności. Przykład STOPA na Słowacji czy działania wspierane przez Red Cross.

Część projektów streetworkingowych jest finansowana ze środków UE (np. ESF, programy regionalne) – to pokazuje, że instytucje UE uznają takie działania za wartościowe i kwalifikujące się do wsparcia.

Zgodnie z dokumentem OECD Toolkit to Combat Homelessness, skuteczne polityki w krajach UE coraz częściej obejmują działania outreach / streetwork, umożliwiające dotarcie do osób bezdomnych tam, gdzie przebywają, oraz oferowanie im wsparcia o niskiej barierze.

Dokument „Checklist: How to target and support people experiencing homelessness with the ESF+” wskazuje, że fundusze UE wspierają projekty skierowane do osób bezdomnych, w tym usługi mobilne i działania w terenie.

Raporty FEANTSA / mapping trends pokazują, że w wielu krajach UE działają streetworkerzy jako część krajowych strategii bezdomności.

W ramach Platformy Europejskiej ds. Przeciwdziałania Bezdomności (EPOCH), państwa członkowskie uzgodniły, że efektywne strategie bezdomności obejmują również prace terenowe, jako istotny element podejścia „Housing First”.

Przykładowo w Austrii, w Wiedniu tego rodzaju działania podejmowane są na dworcu kolejowym, w Dani, Kopenhadze, dociera się do osób mieszkających w pustostanach, natomiast na południu Europy, Hiszpani, Portugalii, Grecji wiele z tych działań jest podejmowanych w związku z bezdomnymi migrantami przebywającymi w miejscach publicznych. Kwestie te są monitorowane przez Europejską Federację Krajowych Organizacji Pracujących z Ludźmi Bezdomnymi FEANTSA (ang. European Federation of National Organisations working with the Homeless, fr. Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abri - FEANTSA).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Świadczeniobiorcy pomocy społecznej	831 670	Sprawozdanie MRiPS-03 za 2024 r.	- wprowadzenie nowego rodzaju sankcji w postaci uchylenia decyzji administracyjnej przyznającej świadczenie z pomocy społecznej.

Gminy/OPS	2 479 gmin/ 2497 OPS	Dane administracyjne wg stanu na 1.01.2025 r.	- zmiana nazwy i charakteru opracowywanych strategii na szczeblu samorządowym; - realizowanie i koordynacja lokalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji; - doprecyzowanie katalogu zadań własnych obowiązkowych gminy o doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej oraz organizowanie wsparcia zawodowego w postaci superwizji; - prowadzenie strefy bezdomności oraz inicjowanie i wspieranie tworzenia kręgów wsparcia (zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym w gminach powyżej 50 tys. mieszkańców i zadania własnego gminy o charakterze fakultatywnym w gminach poniżej 50 tys. mieszkańców); - dokonanie zmian w zakresie właściwości gminy: do kierowania i odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej - w przypadku osób posiadających opiekuna prawnego.
Powiaty/PCPR	314 powiatów ziemskich, 66 miast na prawach powiatu/314 PCPR	Dane administracyjne wg stanu na 1.01.2025 r.	- zmiana nazwy i charakteru opracowywanych strategii na szczeblu samorządowym; - realizowanie i koordynacja lokalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji; - doprecyzowanie zadań własnych powiatu dotyczących kadr pomocy społecznej o organizowanie wsparcia zawodowego w postaci superwizji.
Wojewodowie	16	Dane administracyjne	poszerzenie katalogu zadań wojewodów: - o sprawowanie kontroli nie tylko nad jakością usług świadczonych ale również w zakresie przestrzegania praw osób korzystających z usług; - prowadzenie rejestru domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży prowadzonych przez powiat lub na jego zlecenie; - połączenie rejestru prowadzonego przez wojewodę – rejestr mieszkań

			treningowych i wspomaganych wraz z obecnie prowadzoną listą mieszkań prowadzonych przez podmioty nie na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego.
ROPS/	16 16	Dane administracyjne	- zmiana nazwy i charakteru opracowywanych strategii na szczeblu samorządowym; - realizowanie i koordynacja lokalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji; - doprecyzowanie katalogu zadań samorządu województwa przez położenie nacisku na zadania dotyczące kadr pomocy społecznej o prowadzenie publicznych szkół służb społecznych, organizowanie szkoleń oraz innych form wsparcia zawodowego i kompetencyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem superwizji.
Pracownicy socjalni OPS	17 672	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- dokonanie zmiany w stopniach awansu zawodowego.
Domy pomocy społecznej prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz na ich zlecenie	824	Sprawozdanie MRiPS-05 za 2024 r.	- dokonanie zmian dotyczących odpłatności za pobyt osób bliskich w domu pomocy społecznej (osoby obdarowane nieruchomością w zamian za opiekę oraz zobowiązane osoby małoletnie).
Mieszkania treningowe i wspomagane prowadzone przez gminę lub na jej zlecenie, przez powiat lub na jego zlecenie	2 093	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- wskazanie możliwości tworzenia zespołów mieszkań treningowych i wspomaganych oraz doprecyzowanie, że mieszkania treningowe mają charakter krótkoterminowy – a mieszkania wspomagane długoterminowy; - wskazanie, że pobyt w mieszkaniu treningowym nie zaspokaja potrzeb mieszkaniowych, a pobyt w mieszkaniu wspomagany może zaspokajać potrzeby mieszkaniowe.
Liczba mieszkańców mieszkań treningowych i wspomaganych	5 225	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- wskazanie możliwości tworzenia zespołów mieszkań treningowych i wspomaganych oraz doprecyzowanie, że mieszkania treningowe mają charakter krótkoterminowy – a mieszkania wspomagane długoterminowy; - wskazanie, że pobyt w mieszkaniu treningowym nie zaspokaja potrzeb mieszkaniowych, a pobyt w

			mieszkaniiu wspomaganyu moze zaspokajac potrzeby mieszkaniowe.
Organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	103 400	Dane Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2022 r. (https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spoeczna-wolontariat/gospodarka-spoeczna-trzeci-sektor/dzialalnosc-stowarzyszen-i-podobnych-organizacji-spoecznych-fundacji-spoecznych-podmiotow-wyznaniowych-oraz-samorzadu-gospodarczego-i-zawodowego-w-2022-r-wyniki-wstepne,3,10.html)	- doprecyzowanie, iż mieszkania treningowe lub wspomagane mogą być prowadzone przez organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej lub integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (z wyłączeniem trybu zlecenia zadania z pomocy społecznej, o którym mowa w art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej); - doprecyzowanie, że korzystanie ze wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganyu prowadzonyu przez organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej lub integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (z wyłączeniem trybu zlecenia zadania z pomocy społecznej, o którym mowa w art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r.) – może odbywać się na podstawie umowy najmu.
Kluby samopomocy	910	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- uproszczenie procedury poprzez zastąpienie rodzinnego wywiadu środowiskowego wnioskiem osoby zainteresowanej.
Dzienne domy pomocy	591	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- uproszczenie procedury przez zastąpienie rodzinnego wywiadu środowiskowego wnioskiem osoby zainteresowanej.
Osoby w kryzysie bezdomności	31 042	Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnyh w 2024 r.	- uregulowanie świadczenia streetworkingu bezdomności jako nowego świadczenia niepieniężnego z pomocy

			społecznej; - dopuszczenie możliwości przebywania osób będących pod wpływem alkoholu lub pod wpływem substancji psychoaktywnych w noclegowniach. - przyznawanie świadczeń w miejscu jej pobytu, a nie miejsca ostatniego zameldowania.
Noclegownie	97	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- dopuszczenie możliwości przebywania osób będących pod wpływem alkoholu lub pod wpływem substancji psychoaktywnych na terenie całej noclegowni lub jej wydzielonej części; - możliwość łączenia placówek w jednym budynku.
Schroniska dla osób bezdomnych	113	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- możliwość łączenia placówek w jednym budynku.
Schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	27	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- możliwość łączenia placówek w jednym budynku.
Ogrzewalnie	87	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- możliwość łączenia placówek w jednym budynku.
Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży prowadzonych przez powiat lub na jego zlecenie	41	Sprawozdanie MRiPS-06 za 2024 r.	- prowadzenie przez wojewodę rejestru domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży prowadzonych jednostki samorządu terytorialnego lub na jego zlecenie.
Cudzoziemcy wymienieni w art. 91 ust 1 ustawy o pomocy społecznej uprawnieni do pomocy mającej na celu wspieranie procesu integracji (IPI) (liczba cudzoziemców, którzy uzyskali na terytorium RP Status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	7 036	Źródło: dane opracowane na życzenie MRPIPS przez Wydział Analiz i Statystyk Migracyjnych w Biurze Szefa Urzędu- Urząd do Spraw Cudzoziemców	- wprowadzenie ramowej definicji integracji w celu wyjaśnienia interesariuszom celu Indywidualnego Programu Integracyjnego oraz ujednolicenia jego wdrażania w regionach i instytucjach. - wprowadzenie zmian poszczególnych zapisów w Rozdziale 5. Integracja cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą ustawy o pomocy społecznej, wynikają z odpowiedzi na zgłaszane przez PCPRy do MRPIPS problemy z interpretacją poszczególnych zapisów dotyczących realizacji IPI.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Proponowane rozwiązania zostały wypracowywane wspólnie ze stroną społeczną oraz samorządową i już obecnie podlegają prekonsultacjom z różnymi grupami społecznymi oraz z samorządami, tak aby zapewnić ich jak najbardziej optymalne brzmienie.

Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej został powołany zarządzeniem nr 24 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej.

Wyłoniono 6 grup tematycznych (GT), a ich pełne nazwy kształtowały się następująco;

GT1: Grupa tematyczna ds. reformy kryteriów dochodowych i systemu świadczeń;

GT2: Grupa tematyczna ds. mieszkalnictwa, rozwoju usług społecznych oraz CUS;

GT3: Grupa tematyczna ds. wsparcia i rozwoju kadr w systemie pomocy społecznej;

GT4: Grupa tematyczna ds. funkcjonowania instytucji i placówek świadczących usługi całodobowe;

GT5: Grupa tematyczna ds. systemów kontroli i audytu w systemie pomocy społecznej;

GT6: Grupa tematyczna ds. kompetencji, podziału zadań i ich realizacji w ramach systemu pomocy społecznej.

Jak dotąd, Zespół spotkał się sześć razy stacjonarnie: Ponadto poszczególne Grupy tematyczne spotykały się i pracowały w trybie online.

W trakcie tych prac do MRPiPS wpłynęło kilkadziesiąt postulatów do reformy systemu pomocy społecznej. Część z nich znalazła się w proponowanej zmianie do ustawy społecznej. Warto podkreślić, ich na każdym etapie wprowadzania zmian, konsultowano je przede wszystkim z Zespołem, ale też z przedstawicielami samorządów, wojewodów, podczas spotkań branżowych, licznych konferencji.

Proponowane zmiany do ustawy o pomocy społecznej zostały szeroko prekonsultowane z otoczeniem zewnętrznym. W pierwszej kolejności zapisy były prezentowane, omawiane i doprecyzowywane podczas spotkań Zespołu ds. Reformy Systemu Pomocy Społecznej. Następnie konsultacje zostały rozszerzone na środowisko zewnętrzne – prezentowano zmiany na licznych konferencjach poświęconych polityce społecznej. Niektóre z tych konferencji organizowano specjalnie w celu przedstawienia proponowanej reformy. W ten sposób konsultacje zostały przeprowadzone bardzo szeroko i wieloetapowo.

Jednocześnie, w ramach standardowej ścieżki legislacyjnej, projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa, Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.) oraz na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.).

Projekt ustawy zostanie również przesłany na podstawie art. 8 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 949) do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt ustawy zostanie ponadto przesłany do Rady Dialogu Społecznego na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.).

Projekt ustawy zostanie przedłożony do zaopiniowania w trybie:

1) ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 440) następującym podmiotom:

- a) Forum Związków Zawodowych,
- b) NSZZ „Solidarność”,
- c) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych;

2) ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2025 r. poz. 423) następującym podmiotom:

- a) Konfederacji „Lewiatan”,
- b) Związkowi Pracodawców Business Centre Club,
- c) Związkowi Rzemiosła Polskiego,
- d) Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej,
- e) Związkowi Przedsiębiorców i Pracodawców,
- f) Federacji Przedsiębiorców Polskich,
- g) Polskiemu Towarzystwu Gospodarcemu.

Ponadto projekt zostanie poddany szerokim konsultacjom publicznym na okres nie krótszy niż 21 dni, w tym z wykorzystaniem spotkań konsultacyjnych zarówno o charakterze stacjonarnym, jak i zdalnym.

Wyniki konsultacji publicznych zostaną ujęte w raporcie z konsultacji.

- 1) Radzie Pomocy Społecznej;
- 2) Radzie Działalności Pożytku Publicznego;
- 3) Krajowej Radzie Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych;
- 4) Stowarzyszeniu Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej FORUM;
- 5) Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligentalną;
- 6) Polskiemu Forum Osób Niepełnosprawnych;
- 7) Małopolskiemu Forum Pomocy Społecznej;
- 8) Dolnośląskiemu Forum Pomocy Społecznej;
- 9) Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych;
- 10) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „Centrum”;
- 11) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej „Razem”;
- 12) Polskiej Federacji Związkowej Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej;
- 13) Stowarzyszeniu Pracy Socjalnej Auxilio Venire;
- 14) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Organizatorów i Menadżerów Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia;
- 15) Konwentowi Dyrektorów i Kierowników Ośrodków Pomocy Społecznej Województwa Lubuskiego;
- 16) Wspólnocie Roboczej Związków Organizacji Socjalnych;
- 17) Polskiej Federacji Psychoterapii;
- 18) Polskiemu Towarzystwu Psychiatrycznemu;
- 19) Lubelskiemu Stowarzyszeniu Ochrony Zdrowia Psychicznego;
- 20) Polskiemu Stowarzyszeniu Terapii Behawioralnej;
- 21) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Samorządowych Dyrektorów Domów Pomocy Społecznej;
- 22) Towarzystwu Pomocy im. Św. Brata Alberta;
- 23) Caritas Diecezji Kieleckiej;
- 24) Stowarzyszeniu MONAR;
- 25) Ogólnopolskiej Federacji na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności.

[illegible]

Źródła finansowania	Projektowane uregulowania nie będą powodowały zwiększenia wydatków, w stosunku do wielkości wynikających z obowiązujących przepisów. Tym samym proponowane zmiany takie jak świadczenie usługi streetworkingu bezdomności oraz działania w zakresie rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego czy środowiskowych form wsparcia, zwiększenia dostępu do świadczeń nie niosą za sobą dodatkowych skutków finansowych i nie będą stanowiły podstawy do angażowania środków budżetu państwa, a także dodatkowych środków budżetów jednostek samorządu terytorialnego, w tym w zakresie obciążeń regulacyjnych wskazanych w pkt 8.
---------------------	---

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<u>Kręgi wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.</u> Na początkowym etapie wdrożenia zadanie będzie realizowane w oparciu o projekt finansowany ze środków Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego (FERS) pn. Rozwój kręgów wsparcia i asystencji prawnej. Projekt zakłada przyznanie 180 grantów dla jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych, każdy o wartości 780 tys. zł, przy 24-miesięcznym czasie realizacji zadania. W jego ramach przewiduje się, że około 3600 osób zostanie objętych kręgami wsparcia. Czas trwania każdego przedsięwzięcia grantowego (pilotażu kręgów wsparcia) wynosi 24 miesiące i obejmuje wdrażanie oraz upowszechnianie kręgów wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Na dalszym etapie wdrażania zadanie będzie miało charakter fakultatywny. Z uwagi na brak wiedzy o poziomie zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego realizacją tego zadania, nie jest obecnie możliwe oszacowanie skutków finansowych związanych z jego prowadzeniem w skali ogólnopolskiej. Numer i nazwa Priorytetu: Priorytet III Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami Numer i nazwa działania FERS: 03.04. Nowe rozwiązania na rzecz osób z niepełnosprawnościami Wartość projektu: 230 000 000,00 zł w tym wkład UE 189 796 000,00 zł. Planowany budżet przedsięwzięcia to 189 796 000, 00 PLN (UE) 40 204 000,00 PLN (BP) - w tym wkład własny Beneficjenta 11 055 00,00 PLN. Beneficjentem jest Departament Pomocy Społecznej w MRPiPS w partnerstwie z 5 NGO. Projekt FERS pt. „Rozwój kręgów wsparcia i asystencji prawnej” jest na etapie naboru partnerów do jego realizacji. Główne działania rozpoczyna się w 2027 roku.
---	---

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Nie dotyczy.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Nie dotyczy.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Projektowane zmiany poprawią dostępność oraz dopasowanie wsparcia do zróżnicowanych potrzeb – m.in. poprzez rozwój mieszkalnictwa wspieranego, streetworkingu bezdomności czy kręgów wsparcia. Zwiększenie roli usług świadczonych w społeczności lokalnej oraz ograniczenie konieczności korzystania z instytucji całodobowych w przypadkach, w których możliwe jest wsparcie środowiskowe, będzie sprzyjać zachowaniu samodzielności, poczucia sprawczości i bezpieczeństwa. Wzmocni to proces włączenia społecznego i przeciwdziałania wykluczeniu.						
	Organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz	Projektowane zmiany regulacji dotyczących funkcjonowania mieszkań treningowych i wspomaganych przez wyeliminowanie zakazu udzielania wsparcia w mieszkaniach osobom wymagającym całodobowej opieki; doprecyzowanie, iż mieszkania treningowe lub wspomagane mogą być prowadzone przez organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej lub						

	podmiot, o których mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy	integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (z wyłączeniem trybu zlecania zadania z pomocy społecznej, o którym mowa w art. 25 ustawy) pozytywnie wpłyną na dostępność tej formy pomocy dla osób potrzebujących, wzmocni się także rola organizacji, które będą poszerzać dostarczanie katalogu usług. Umożliwienie kierowania do mieszkań treningowych lub wspomaganych osób wymagających całodobowego wsparcia pozytywnie wpłynie na proces deinstytucjonalizacji co pozwoli na pozostanie osób w najbliższym środowisku,
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	Nie dotyczy.
	(dodaj/usuń)	Nie dotyczy.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Nie dotyczy.	

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☒ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:

W proponowanej nowelizacji przewiduje się zmniejszenie liczby procedur oraz skrócenie czasu na załatwienie sprawy przez zastąpienie wywiadu środowiskowego wnioskiem osoby zainteresowanej, zawierającym odpowiednie oświadczenie oraz zaświadczenie lekarskie – poprzedzającym przyznanie usług w dziennych domach pomocy oraz klubach samopomocy. Natomiast zwiększenie liczby procedur wynikać będzie proponowanej zmiany dotyczącej poszerzenia katalogu zadań wojewodów o sprawowanie kontroli nie tylko nad jakością usług świadczonych ale również w zakresie przestrzegania praw osób korzystających z usług – wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umowy z organami administracji rządowej i samorządowej oraz usług świadczonych w domach pomocy społecznej oraz o prowadzenie rejestru domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży prowadzonych przez powiat lub na jego zlecenie.

9. Wpływ na rynek pracy

Regulacja nie wpływa na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojaskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne: statystyka publiczna	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Proponowane zmiany zakładają wprowadzenie regulacji pozwalającej na bardziej otwarte publikowanie danych służących realizacji badań, których przeprowadzenie wynika z ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Nie będą dotyczyły danych podlegającym ochronie z uwagi na prywatność osób fizycznych. Wskazana kwestia nie będzie	

	rodzić problemów w zakresie ochrony danych osobowych z racji na, iż przedmiotowe dane nie obejmują danych osobowych.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Proponuje się, aby projektowana regulacja, weszła w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia z wyjątkiem regulacji dotyczącej opracowania strategii polityki społecznej przez gminę powiat i samorząd województwa oraz dotyczących konieczności ustanawiania lokalnych planów usług społecznych i deinstytucjonalizacji, które to mają wejść w życie 1 stycznia 2030 r. (art. 1 pkt 8, art. 2, art. 11 pkt 2–5, art.15, art. 20 pkt 1, art. 24 pkt 2-6).	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Źródła danych: ☐ Ocena wdrażanych rozwiązań nie będzie opierała się wyłącznie na danych ilościowych z Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS). W celu uzyskania pełniejszego obrazu skutków projektowanych zmian, planuje się włączenie dodatkowych źródeł informacji: ☐ badania jakościowe z odbiorcami usług i pracownikami systemu pomocy społecznej, ☐ opinie pracowników systemu pomocy społecznej, ☐ dane z kontroli wojewodów w zakresie jakości świadczonych usług, ☐ raporty ROPS i gmin dotyczące planów deinstytucjonalizacji oraz rozwoju usług społecznych. Przykładowe mierniki ewaluacyjne dla poszczególnych obszarów reformy przewiduje się m.in.: ☐ Mieszkalnia treningowe i wspomagane – liczba mieszkań uruchomionych, stopień obłożenia, średnia długość pobytu, odsetek osób, które uniknęły umieszczenia w instytucji całodobowej (CAS). ☐ Deinstytucjonalizacja i nowe definicje – liczba i rodzaj wprowadzonych usług, liczba gmin, które zrealizowały plany rozwoju usług, ☐ Dokumenty strategiczne – odsetek gmin i powiatów, które opracowały plany rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji, stopień ich wdrożenia. ☐ Pracownicy pomocy społecznej – liczba osób objętych superwizją, udział w szkoleniach dot. bezpieczeństwa, średni czas oczekiwania na podwyżkę wynagrodzenia. ☐ Bezpieczeństwo w DPS – liczba skarg, liczba nieprawidłowości ujawnionych w obszarze poszanowania praw mieszkańców i jakości świadczonych usług, stopień wdrażania zaleceń pokontrolnych. ☐ Zobowiązani do opłat za pobyt osób bliskich w DPS– liczba przypadków zastosowania nowych regulacji (np. osoby obdarowane nieruchomością) CAS.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Nie dotyczy.	